

"Proletarec"
je delavski list
za misleče
čitatelje.

PROLETAREC

GLASILO
PROSVETNE
MATICE
J. S. Z.

NO. 1298. Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879. CHICAGO, ILL., 28. JULIJA (JULY 28,) 1932. Published weekly at 2639 W. 24th St. LETO — VOL. XXVII.

DELAVSTVO V NEMČIJI V VOJNI S FAŠIZMOM

KRVAV VOLILNI BOJ ZA PREMOČ V DRŽAVNEM ZBORU. — MNOGO UBITIH

Socialisti in komunisti v skupnih demonstracijah. — Privatne politične armade. — Vlada s Hitlerjem

V borbi za kontrolo nad rajhom je von Papen kabinet z dekretom predsednika Hindenburga dne 20. julija proglasil režim diktature v Prusiji in kancelar von Papen je vrhovni diktator, njegova desna roka pa general Kurt von Schleicher. V Berlinu in v provinci Brandenburg sta proglasila preki sod. Pruski premier Otto Braun in njegov ministar za notranje zadeve Karl Severing, oba socialisti, sta bila siloma odstavljena, ker se prostovoljno nista hotela umakniti. V znak solidarnosti z njima so nato resignirali vsi ostali ministri Braunovega kabineta. V opravičbo svoje diktature je kancelar Papen navedel, da je pruski kabinet zagrešil, ker ni zatrl komunističnih demonstracij. Vse socialiste na odgovornih mestih v Prusiji je novi režim odstavil in ene celo aretirjal.

V tem momentu so republikanske stranke potisnjene daleč zadaj in vlada nad rajhom in v Prusiji je popolnoma v rokah monarhističnih junkerjev ter fašistov, ki groze, da oblasti ne dajo iz rok tudi če dobe pri državnozbornskih volitvah republikanske stranke večino. Enaindvajset strank se poteguje za mandate. Samo šest jih pride resno v upoštevanje, namreč nacionalistična in fašistična na strani reakcije, ki sta zdaj na krmilu Nemčije, dalje bavarska ljudska stranka in pa katoliški centrum kateri sta za ohranitev republike in za kontroliran kapitalizem, ter socialistična in komunistična na levici.

Poboji na ulicah.
V ljutih krvavih bojih v Nemčiji med fašisti in delavci je bilo prošle tedne ubitih na shodih in pouličnih demonstracijah nad sto oseb in čez tisoč ranjenih. Fašisti trdijo, da je največ žrtev na njihovi strani, medtem ko je resnica naobratno. Ko je prejšnji kancelar izjemno naredbo razpustil fašistično privatno milico in ukazal, da fašisti ne smejo več demonstrirati v uniformah, so boji znatno ponehali. Ko pa je svet pred tedni iznenadila vest, da je predsednik Hindenburg kancelarja demokratske koalicije Brueninga odslovil in imenoval na njegovo mesto notoričnega junkerja Franz von Papena, je zapihal iz novega kabineta Hitlerju naklonjen veter. Od tedaj je Nemčija takorekoč v stanju civilne vojne.

Fašistična privatna armada.
Novi kancelar je fašistom spet dovolil privatno armado in

STAVBNA INDUSTRIJA LETOS NAZADOVALA BLIZU 75 ODSOTKOV
V prvi polovici tega leta je nazadovala stavbna industrija v New Yorku 75 odstotkov. To pomeni, da je skoraj na ničli, ker se je železni malo gradilo. Ne le v New Yorku, nego v vseh krajih Unije je stavbno zastalo. Delavci stavbniških strok so večinoma brez zaslužka, mnogi že tretje leto.

V sedemtridesetih državah vzhodno od Rocky Mountains gorovja so znašala stavbna dela v prvi polovici tega leta \$667,079,700, lani v istem času pa \$1,792,494,700, kar znači nad eno milijardo sto milijonov dolarjev nazadovanja. Stavbna industrija je dobro merilo, ki kaže, da je vogal, za katerim je skrita prosperiteta, še zelo daleč.
Plače stavbinskim delavcem, ki so bile primeroma višje, povsod znižujejo in ponekod so kontraktarji odpovedali pogodbo z unijo ter uvedli odprto delavnico.

DEMONSTRACIJE GLADNIH SE NADALJUJEJO

Demonstracije gladnih v ameriških mestih se nadaljujejo tudi skozi poletje, dasi jih lani ob tem času ni bilo. Nedavno so se dogodili izgredi brezposelnih delavcev v St. Louisu, Mo. Stirje so bili ubiti. Na tej sliki vidite, kako je policija razgnala demonstrante. Predsednik A. F. of L. Wm. Green, ki je konservativni unijski vodja, je na seji eksekutive omenjene federacije dejal, da niti kongres in ne posamezne države niso storile ničesar izdatnega v pomoč brezposelnim, katerih je zdaj že okrog dvanajst milijonov. Beda med njimi narašča in Green pričakuje, da se dogode prihodnje zimo izgredi bednih v vseh mestih. Tudi oblast jih pričakuje in je nanje pripravljena s policijo, vojaštvom, oklopnimi avti, bombami in strojnimi puškami.

TUDI PREDSEDNİK A. F. OF L. JE ZDAJ NEZADOVOLJENS KONGRESOM

"Delavski prijatelji" so nezanesljivi. — Wm. Green svari pred izgredi gladnih. — Ko bi dali vsaj pivo!

Iz Atlantic Cityja, N. J., kjer je zborovala eksekutiva Ameriške delavske federacije, poročajo, da je vodstvo te zveze ameriških unij sklenilo ostati glede letošnjih predsedniških volitev nevtralnno. Eksekutiva A. F. of L. je običajno podpirala demokratsko stranko in njenega predsedniškega kandidata. Izjema je bila l. 1924, ko ji ni kazalo drugega kot odobriti LaFollettovo kandidaturu. Letos pa eksekutiva jamra, da sta obe platformi (republikanska in demokratska) zelo konservativni in da ni ne demokratska ne republikanska konvencija upoštevala pravičnih zahtev strokovno organizirane delavstva. Zato bo v tej predsedniški kampanji A. F. of L. nevtralna, kakor se glasi izjava eksekutive. Ako bi bil odbor A. F. of L. res delavski v polnem pomenu besede, bi se brez pomišljanja izrekel za socialistično stranko in bi agitiral za njene kandidate. Mogoče to stori čez štiri leta, kajti ameriške unije v splošnem so zmerom daleč za časom.

Ne samo obe konvenciji kapitalističnih strank, tudi kongres je razočaral voditelje strokovno organiziranih delavcev. William Green, predsednik A. F. of L. je v svojem nagovoru na člane eksekutive dejal, da je kongres v končanem zasedanju brezposelne prezrl. Ko bi pomislil na bedo milijonov, ki ne bodo vedno potrpežljivo čakali, morda ne bi bil tako brezobziren, kadar se gre za vprašanje pomagati ljudstvu. Green je svaril, da pride prihodnje zimo radi bedo iz izgredov, ki po njegovem mnenju sicer ne bodo revolucionarne značaja, vendar pa bo imela oblast z njimi mnogo posla.

Po volitvah 1928 in 1930 je predsednik Wm. Green zatrjeval, da je bilo radi prizadevanja unijskih delavcev izvoljenih v kongresu toliko takih poslancev, ki jih unije glasificirajo z "delavskimi prijatelji", da so v večini. Ampak tem prijateljem je šlo le za delavske glaso, ne pa za delavske koristi, kar socialisti unijskim delavcem stalno poudarjajo. Izkušnja jim je pokazala, da so socialisti v tolmačenju taktike progresivnih in neprogresivnih republikanskih - demokratskih poslancev in senatorjev v pravem. Dokler se ameriške unije s svojimi voditelji vred ne izrečejo za delavsko politiko s socialističnim programom, bodo zmerom razočarani.

Eksekutiva A. F. of L. je izrekla svoje nezadovoljstvo s kongresom tudi radi piva! Kot da je pivo toliko važno ali še važnejše kakor kruh!

Socialistična konvencija v Springfieldu

Socialistična stranka države Illinois bo imela konvencijo 31. julija v Slovenskem domu v Springfieldu, katero nagovore med drugim Roy Burt, socialistični kandidat za gubernerja, Clarence Senior, tajnik stranke, Edward Lewinson, urednik tednika "American for All" in profesor Maynard C. Krueger. Zvečer bo socialistični shod z omenjenimi govorniki v state arzenalu.

Nogavičarji za socialiste

Unija nogavičarjev (American Federation of Full Fashioned Hosiery Workers) je na svoji konvenciji meseca julija indorsirala socialistično stranko in bo agitirala za njene kandidate.

KAMPANJSKE PRI-SPEVKE BO SENAT TUDI LETOS PREISKAVAL

Republikanska stranka je v predsedniški volilni kampanji l. 1928 porabila blizu deset milijonov dolarjev. V tej vsoti niso vključeni izdatki lokalnih agitacijskih odborov, ki si prizadevajo spraviti v urade kandidate v lokalne in državne urade. Če se pomisli, da stane samo kampanja za posameznega senatorja nemalokrat do pol milijona dolarjev, je jasno, da so kampanjski stroški vseh kandidatov republikanske in demokratske stranke ogromni. Zaradi njih velikega obsega, ki sliči škandalu, jih senat ali pa zbornica poslancev večkrat preiskujeta, ne da bi to kaj spremenilo na stvari. Včasih je šlo iz federalne blagajne v ta namen sto tisoč dolarjev in več, zdaj pa je senat v svojem končanem zasedanju dovolil za preiskavo kampanjskih prispevkov po volitvah le \$25,000 in zbornica poslancev pa \$1,000.

Martin Judnič o Rusiji

S. Martin Judnič iz Waukegana, ki je bil to poletje na obisku v sovjetski Rusiji, in nato je odpotoval še v Jugoslavijo, je poročal iz Instanbula (Carigrada), da mu Rusija kot dežela za naselitev prav nič ne ugaja. V Rusiji so mu vzeli tudi pisalni stroj, češ, da je navedel za svoj poklic čevljarstvo, čevljarji pa ne potrebujejo pisalnih strojev. Življenje v Rusiji je napravilo nanj zelo neugodne vtise.

Zniževanje podpor

Reakcionarna nemška vlada je znižala podporo brezposelnim delavcem z 20 na 13 tednov. Ob enem je znižala število upravičencev do podpore 23 odstotkov. Brezposelni samci, ki so dobivali \$9 mesečno podpore, jo bodo prejimali v bodoče le \$7. Razen države skrbi v Nemčiji za nezaposlene tudi občina.

Izgube in dobički v kapitalistični družbi

"Milijonarji postajajo reveži," tarna kapitalistično časopisje. Ko je šel s špekulacijskega pozorišča magnat Samuel Insull, so posebno čikaški in drugi dnevnikarji privatnih interesov na osrednjem zapadu priobčevali dolgovazne simpatične članke o mogotcu, ki je v krizi zdrnil navzdol in se moral umakniti z vodstva največje skupine utilitčnih kompanij v deželi. Dasi je šel Insull v nezaluzeni pokoj bogat in preskrbljen zase in famulijo, ga je to časopisje spremljalo z jokom, medtem ko nima za bedne brezposelne nikake iskreno prijazne besede.

Samuel Insull je "izgubil" v špekulacijah in za enkrat doigrjal v dolarskem kraljestvu. Ali glavni gubitelji so bili mali delničarji, ki so izgubili svoje prihranke. Noben kapitalistični list jih ni pomiloval radi tega.

"Milijonarjev ni več", piše en vodilni list dolarske politike. "Vsakdo, ki ima pet sto dolarjev v gotovini, se danes lahko počuti milijonarja."

Res je, da so tudi bogataši VELIKO izgubili in eni celo zašpekulirali svojo imovino. Res je, da so cene delnicam padle in da so tisti, ki so jih preplačali, izgubili. Imele so umetno, napihnjeno, papirnato vrednost in oni, ki so bili pritegnjeni s špekulacijskim magnetom v vrtnice, so izgubili. Milijone malih ljudi je prišlo ob vse, kar so imeli, in ostali so jim samo dolgovi, obroki in skrb.

Ni pa RESNICA, da so VSI izgubili. Čikaški bankir Bain je pripravil vlagatelje ob trinajst milijonov dolarjev. Zdaj trdi na sodišču, da je tudi sam brez sredstev. Toda teh trinajst milijonov dolarjev se ni pogreznilo v zemljo, niti niso zgoreli, ali se potopili v morju. Ako ste plačali za loto, za katero ne dobite danes \$500, tisoč dolarjev in več, ste pač izgubili, toda nekdo ima razliko. Vloge v bankah, ki so prošle dve leti prenehale s poslovanjem, znašajo nad dve milijardi dolarjev. Večina bank izplača koncem konca komaj polovico. Toda milijarda, ki jo izgube vlagatelji, ni izgubljena! Milijoni, ki so jih ljudje izgubili v delnicah, niso vrženi proč. Papirnato bogastvo je splahnelo, toda ves denar, kovan in papirnat, industrija in vse drugo je tukaj kakor je bilo.

Milijone ljudi je zagazilo vsled krize, ki traja od jeseni 1929, v revščino in milijone drugih živi v bedi, katera narašča. Denarja pa je toliko kot ga je bilo, zemlja je enako rodovitna in industrija lahko producira več kot kdaj poprej. Živila trohne v zalogah.

Čemu potem "tarnanje" kapitalističnega časopisja, da tudi milijonarji postajajo reveži? Zato, da zavajajo, slepe in "tolažijo" bedno rajo v nižinih. Število milijonarjev je morda manjše kakor je bilo, ker se po zakonu kapitalističnega gospodarstva bogastva koncentrirajo v rokah čezdalje manjšega števila ljudi, ni pa res, da pri kupih bogastev, pri milijardah zlata in srebra in pri najbolj dovršeni industriji postajajo VSI ljudje reveži. Nekaj familij v najvišjih denarnih plasteh ameriške kapitalistične aristokracije POSEDUJE MILIJARDE BOGASTEV, katere jim stalno NARAŠČAJO, na drugi strani pa se večja števila onih, ki vzlic temu, da so ta bogastva spravili skupaj, žive v mizeriji in mnogi brez doma.

Kapitalistični gospodarski sistem je ŠPEKULACIJA, v kateri se stekajo prihranki in produkti dela milijonov v blagajne malega sloja denarnih knezov.

Kapitaliem sloni na KRIVICI, IZKORIŠČANJU in IZZEMANJU produktivnih slojev, to je, delavcev in kmetov. V INTERESU OBOJIH JE, da ga ODPRAVIJO. Pot, program in metode, ki vedejo v odrešenje, jim nudi SOCIALISTIČNA stranka.

Konferenca zastopnikov angleških provinc

V Ottawi, Kanada, se je 21. svetovanja, čigar glavni namen je ustvariti iz vseh delov Velike Britanije eno gospodarsko enoto. Ker pa se interesi posameznih provinc zelo križajo, ni pričakovati dalekosežnih uspehov, dasi bodo medsebojni gospodarski stiki kot rezultat te konference nedvomno pojačani.

NAŠ PROGRAM

Boj proti sedanemu sistemu in za socializem do zmage.

- Večja socialistična stranka.
- Več klubov JSZ z večjim številom članstva.
- Več aktivnosti v klubih.
- Več socialističnega mišljenja med socialisti.
- Več društev v Prosvetni matici.
- Več kulturnih društev z delavsko ideologijo.
- Več delavske prosvete v delavskih organizacijah.
- Poostritev borbe proti zavajalcem.
- Gojitey socialističnega prepričanja v delavcih, da postane nepremagljivo.

Socialistično gibanje v Clevelandu

Cleveland, O. — Sicer se v Clevelandu ne gibljemo tako, kot bi se lahko pričakovalo od nas. Gibljemo se pa le. Metropolita je sedaj od vseh štirih strani obkrožena od socialističnih klubov: od severa, juga, vzhoda in zahoda.

V sredo 20. julija se je zbralo zadostno število v Euclidu, O., da se je izvolil odbor novega kluba. Sprejeli so sledeči: tajnik John Rome, 19602 Chicakaw Ave.; zapisknik Joseph Ivančič, 19208 Keewanee Ave.; organizator John Požun in nadzornika Andrew Meškovič in Joseph Mačarol.

Sedaj bo imel tudi Euclid in Noble svojo postojanko, kjer je bila v resnici zelo potrebna. Saj je to izhodna okolica Clevelanda in velika slovenska naselbina. Pred štirimi leti so hoteli uničiti št. 49 v Collinwoodu in potem še št. 27 na St. Clairju. Sedaj pa so nastali klubi še v Newburghu, West Parku in končno v Euclidu. Kot sem že omenil: gibljemo se.

V nedeljo 31. julija bomo imeli velik socialistični piknik na Pintarjevi farmi v Noble, 260. ulica in St. Clair cesta. (Vzemite St. Clair karo do konca, potem pa bus do prostora.) Dolžnost vseh zavednih delavcev je, da se tega piknika udeležijo v polnem številu, ker denar se bo porabil za jesensko volilno kampanjo. Na programu bodo različne točke, za ples bo pa preskrbel Barbič trio.

Ne pozabite poslati takoj vaše peticije na glavnega tajnika države Ohio, Sidney Yelena, 305 Prospect — Fourth Bldg., Cleveland, O. Peticije morajo biti v rokah države v Columbus, O., 5. avgusta. Požurite se torej, sodrugi.

Ker 3. julija ni bilo seje, se bo ista vršila 31. julija v navadnih prostorih ob 9. uri dopoldne. Ta seja bo za avgust ravno tako veljavna, torej ne bo treba nobene seje meseca avgusta. Člani kluba št. 49, vdeležite se seje 31. julija ob 9. dopoldne v S. D. D., 15335 Waterloo Rd.

„Zarja“ in klub št. 27 imajo skupen piknik 7. avgusta, in to tudi na Pintarjevi farmi. Naša dolžnost je, da se odzovemo in pridemo 7. avgusta na ta piknik.

Zadružna zveza ima 31. julija piknik na Goriškovi farmi, ki je v bližini Pintarjeve. In ker je med obema farmama most, se bo lahko hodilo prek mostu.

29. julija bo shod društev in klubov za organiziranje slovenske grupe, ki bi podpirala načrt za brezposejnostno zavarovanje. Ker je izdelan načrtniški pedestal so postavili še

ali predlog tudi po socialistični stranki in ker bi ta načrt bil za delavca brezplačen — to se pravi, delavca ne bi nič stalo — je vaša dolžnost, da pridete na sejo, ki se bo vršila 29. julija v S. N. D., 6411 St. Clair Ave., soba št. 2 v novem posloppju, začetek ob 8. zvečer. Podpirajte načrt socialistične stranke! — Frank Barbič.

Važen shod

Springfield, Ill. — Ker državni zakon zahteva, da se mora vršiti konvencija socialistične stranke za državo Illinois, ki mora potrditi soc. kandidata pri jesenskih volitvah, nas je tajnik stranke obvestil, da se bo vršila izredna konvencija tukaj v Springfieldu, in sicer v nedeljo 31. julija ob 1. popoldne v dvorani Slovenskega doma na 11th in Kansas. Zvečer istega dne bo velik socialistični shod v State Arsenalu, 2nd in Monroe. Pričetek shoda ob 8. uri zvečer. Poleg drugih govornikov bo glavni govornik kandidat za gubernerja države Illinois. Pridite vsi na shod. Natančni podatki bodo objavljeni v tukajšnjem mestnem časopisu.

Jos. Ovca.

Konvencija socialistične mladinske lige

Cleveland, O. — Dne 22. julija se je pričela v Clevelandu šesta redna konvencija Socialistične mladinske lige (Young Peoples Socialist League). Njen dnevni red je bil določen za tri dni zborovanja. Udeležilo se je okrog 400 delegatov in gostov iz trinajstih držav, iz Kanade pa so prišli delegatje iz Montreala, Hamiltona in Toronta.

V petek večer 22. julija so imeli mladi socialisti ulični shod. Zraven so kajpada morali biti tudi komunisti, da stavijo razna pitanja, kot čemu socialisti pretepejo delavce zakaj socialisti spravljajo mlade ljudi ob delo in čemu jih poganjajo v krušne vrste.

Naši „yipselni“ pa se niso ukvarjali z odgovori na bedasta vprašanja. Ker komunisti niso hoteli dati miru, nego nameravali razbiti shod, so jim yipselni vrtili milo za drago in jih odstranili, ob enem pa jim zaplenili 70 izvodov Daily Workerja, katerega so nato poslali uredništvu komunističnega glasila v New York s pripombo, „pozdrav s konvencije mladih socialistov v Clevelandu.“

V soboto 23. julija so obdržavali yipselni velik shod v Public Square, ki je bil posebnost svoje vrste. Govorniki so se vrstili od 2. popoldne do pol šestih. Na poslušalce so napravili najboljši vtis. Tudi ta shod so mislili komunisti preprečiti in ga motiti. Na govorniški pedestal so postavili še

MUČENJE JETNI KOV V FLORIDI

Florida je že leta na glasu kot mučilnica za jetnike. Jetnišnice so kaznjence dolgo dajale v najem privatnim podjetjem in plantažnikom, kateri so jih rabili pri najbolj nezdravih delih, v kakih močvirjih, kjer ni hotel delati prostovoljno mišče. Mnogo jetnikov je pomrlo vsled strupene mrčesi in okuženega ozračja. Nemalo jih je pobegnilo, beg pa se je redko komu posrečil. Take jetnike so potem ponavadi mučili. Trpinčenje jetnikov je v floridskih ječah še v običaju. V začetku julija je prišlo na dan, da je umrl v zaporniku v Jacksonvillu, Fla., vsled mučenja kaznjence Arthur Maillefert iz New Jerseyja. Ker je imel prijatelje, so se zanj zavzeli in izsilili preiskavo, ki je zdaj uvedena v vseh floridskih ječah. Ko se je začel Maillefert braniti gotovega dela, ki ga mu je določila uprava jetnišnice, so ga za kazen utaknili v sod, kakršnega vidite na vrhni levi sliki. Na levi spodaj je Maillefert. Posrečilo se mu je rešiti se sode in je pobegnil iz jetniške kempe. Ko so ga ujeli, so ga utaknili v takozvani „sweat box“, okrog vratu so mu natakneli verigo in njegove noge pa mu zadelali z lesom, da ni mogel gibati. V tem v les pritrjenem jetništvu je v mukah umrl. Na sliki v sredi je detektiv, ki predstavlja, kako je bil jetnik zadelan v mučilni zaboju. Na desni na vrhu sta dva uradnika jetnišnice, obtožena umora prvega reda, spodaj pa je „sweat box“, v kakršni je jetnik umrl.

pred pričetkom enega črnca, zato da bi socialisti ne mogli zraven. Ampak yipselni so ga odstranili brez nasilja. Poslušali so se zvižaje. V bližini je namreč „soup kitchen“. Naročili so na sluzbenki, da naj ga pokliče na juho. In črnc je šel, ker mu je juha menda ljubša kakor pa komunistično „manevrisanje“.

Konvenčne seje so se vršile v Workmens centru na E. 147th in Kindzman Ave. V soboto je delegacijo nagovoril Clarence Senior, tajnik stranke. Pred leti, je dejal, je bil v Clevelandu aktiven pri mladinski ligi on in Hyman Fish. Bila sta govornika in avdijsenca ob enem. Sedaj pa vidi tu nad dve sto delegatov.

Govoril je o socialnih in gospodarskih problemih in poudarjal, da se naj mladina zanje zanima, ker se tičejo njene bodočnosti. — Frank Barbič.

V nedeljo 31. julija je dan clevelandskega delavstva na Pintarjevi farmi

Cleveland, O. — Socialistična stranka mesta Cleveland vabi delavstvo vseh narodnosti na svoj piknik, ki se bo vršil v nedeljo 31. julija na Pintarjevi farmi. Socialistični pikniki niso samo zabava, nego ob enem tudi manifestacija za delavske pravice. Na njih se sodrugi in somišljeniki seznanjajo drug z drugim in pogovore o agitacijskem delu. Čimvečja je udeležba, toliko boljši in učinkovitejši je moralni efekt prireditve. Prebitek tega piknika je namenjen v agitacijske svrhe v socialistični volilni kampanji.

Vzrok, da naše gibanje ni jače že zdaj, je krivda delavstva samega, ker je dalo svojo oporo svojim sovražnikom, združenim v republikanski in demokratiški stranki, namesto da bi se organiziralo v socialistični stranki ali ji vsaj pomagalo v agitaciji. Sedanja kriza je delavstvu dokaz, da se

bo moralo vse drugače brigati za svoje interese kakor dozdaj. Rešitve ne bo preje, da delavci prevzamejo vladne vaje.

Mi želimo, da pride na ta piknik čimveč slovenskega občinstva. Nam je žal, da ima prireditev isti dan gotova organizacija, ki temelji na delavski podlagi. En njen odbornik je vedel že več mesecev poprej, da bo imela 31. julija piknik soc. stranka. Čigava je krivda, da je prišlo do te neprilike, je sedaj težko reči.

Rojaki delavci, pokažite udeležbo soc. piknika na Pintarjevi farmi, da se naša armada z vsakim dnem večja in da socialistično gibanje postaja sila, ki bo pomela vso kapitalistično nesnago in jo zakopala tako globoko, da ne pride nikdar več na površje. — P. O.

Piknik zadnjega julija

Girard, O. — Kot vsako leto, tako bo imel tudi letos soc. klub št. 222 svoj piknik in to 31. julija na istem prostoru, kakor druga leta. Delavske razmere res niso take, kakor smo jim bili vajeni prejšnja leta; s tem pa še ni rečeno, da bi morali čepeti vedno le doma. Prav zdaj nam je še najbolj potrebno, da se od časa do časa zberemo v prosti naravi, kjer se lahko pogovorimo in poveselimo.

Volitve so pred nami. Vsakdo od nas, ki hoče sam sebi dobro in ki so mu delavske težnje pri sreči, bo vedel, kaj mu je dolžnost in za katerega kandidata bo oddal svojo glasovnico. Kriza, v katero smo vsled gnile politike kapitalističnih strank zagazili, nas je v tem oziru prav dobro izučila. Zdaj, ko gre kandidatom kapitalističnih strank zopet za naše glasove, imajo kajpada zopet polna usta samih obljub. Ne pustimo se varati več. Zadnji čas je, da pokažemo svojo delavsko zavednost s tem, da podpremo in okrepimo našo soc. stranko, ki se bo borila za naš dobrobit.

Zdaj, pred volitvami je čas, da delamo na izboljšanju našega položaja. Mi nimamo milijonarjev za seboj, ki bi nas podpirali. Pomagati si moramo sami kakor in kolikor moremo, da dosežemo čim boljše uspehe in zmago v volitvenem boju. Zato ste vsi uljudno vabljeni, da se udeležite omenjenega piknika. Ves morebitni preostanek bo itak porabljen v korist nam vsem. Iz delavstva za delavstvo! Ne pozabite torej 31. julija. — J. Kosin.

Iz Detroita, Mich.

Kar se tiče detroitskih novic, veste, da niso nič prida. Kluba JSZ in njih odseki prilično dobro napredujejo. Tudi agitacija za „Proletarca“ ne počiva. Dasi so razmere skrajno slabe, na naše glasilo ne bomo pozabili.

V soboto 30. julija zvečer priredi piknik klub št. 114. Vršil se bo na 11 Mile Rd. na Travnkarjevi farmi. Vse naše občinstvo je vabljeno, da se ga udeleži. Istotam se bo vršil v nedeljo 7. avgusta piknik ženskega kluba Slov. nar. doma, na katerem boste enako dobrodošli. Oddani bodo štirje dobitki. Tiketi se dobe pri članicah. Ker so se Slovenci v Detroitu odločili, da bodo dom pričeli kmalu graditi, je potrebno, da pomagata k uspehu vsaki prireditelj, ki ima namen pomagati akciji finančno in moralno. — M. Jurca.

V nedeljo 31. julija vsi na konferenco!

Sygan, Pa. — V nedeljo 31. julija se vrši v Slovenskem domu v Moon Runu konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice JSZ z delokrogom v zapadni Pennsylvaniji. Prične se točno ob 10. dopoldne, D. S. T. To bo prva konferenca po 9. rednem zboru JSZ. in v vseh ožirih zelo važna. Na dnevnem redu bo poročilo delegata o milwauskem zboru, poročilo o socialistični konvenciji v Readingu, poročilo tajnika in drugih funkcionarjev. Dalje bo na dnevnem redu razprava o agitaciji za Proletarca, o pojanju klubov in Prosvetne matice ter razne druge zadeve ki se tičejo delavskega gibanja.

Potrebno in nujno je, da pošljejo delegate vsi klubi in vsa društva Prosvetne matice. Po konferenci bo predavala Anna P. Krasna iz Park Hilla o žensstvu v delavskem gibanju. V nedeljo 31. julija pridite v Moon Run vsi: moški, ženske in mladina.

Frank Ursitz.

Vabljeni ste na Sygan

Sygan, Pa. — Klub št. 13 JSZ priredi piknik v nedeljo 14. avgusta popoldne na vrtu društva „Bratstvo“ št. 6 S. N. P. J. na Syganu. Poskrbljeno je, da boste vsi dobro postreženi. Igral bo Joseph Demšarjev orkester. Slovensko delavstvo je vabljeno, da nas poseti.

Frank Ursitz.

Priprave za konferenco in kampanjski shod

Bridgeport, O. — Članstvu soc. kluba št. 11 v vednost, da se prihodnja klubova seja vrši v soboto, 20. avgusta ob 7. zvečer. Na seji se bomo pomenili glede odhoda na konferenco in pa glede priprav za veliki kampanjski shod, ki ga bo klub priredil na Labor Day popoldne. Po shodu bo plesna zabava. Vse podrobnosti bodo še poročane.

Klubova seja z dne 17. julija je bila živahna. Pristopila sta dva nova člana; eden teh je protestantski pridigar. Na seji se je sklenilo, da se večina udeležil konference, istotako tudi pevski zbor.

Seji je prisostvoval tudi staroški somišljenik, ki je prinesel peticijo nazaj. Častital nam je k našemu delu in dejal, da ako se v kratkem ne organizira češki klub, se bo pridružil nam.

H koncu še enkrat: pridite 20. avgusta na sejo in pripeljite seboj kaj novih borcev v klub. — Odbor.

James H. Maurer bo govornik 7. avgusta v Johnstownu

Johnstown, Pa. — Vsepopso di se opaža, da se ljudstvo letos mnogo bolj zanima za bližajoče se volitve, nego se je zanimalo običajno. Veliko zanimanja se opaža tudi med sloji, ki so bili vse doslej trdi demokrati ali pa republikanci in ki so imeli za delavske stranke, zlasti za socialistično, vedno le gluha ušesa in pomilovalen nasme. Danes pa odkrito priznavajo svoje zmote. Priznavajo, da ni bilo prav, ker so podpirali kapitalistične stranke in volili njim v prid. Do spremembe svojih prejšnjih nazorov niso prišli kar tako. Vsi vemo, kako je bil povprečni Američan, zlasti delavec, nekako umetno zaščiten, da ni prišel mnogo med ljudi, ki poznajo prevare kapitalistično-političnih štrebarjev in ki imajo, vsaj kar se delavskega vprašanja tiče, veliko širše obzorje nego on. Saj je bil baš naprednejši element tisti, ki je bil najbolj obsovan, zatiran in preziran. Delavcu, ki je poleg svojega dela tudi še špionazil, ni bilo treba drugega, nego denuncirati tega ali onega svojih sodelavcev, češ, socialist je, ali samo simpatičar, pa se je prikupil bossu. In delavec — socialist, ta, ki se je boril ne le zase, ampak za blagor vsega delavstva obče, je bil ob kruh.

Sicer se to dogaja še vedno, vendar pa radi splošnega brezdelja tudi denuncianstvo ne more cveteti tako kakor je prej. Depresija je. Dela ni — služka ni. Med množicami odslovljenih delavcev je seveda tudi precej bivših vsemožnih bossov in foremanov. Dolarji so pošli, dohodkov ni; samo stroški, ti so nam ostali v spomin na prejšnje čase, ti so namreč še vedno na isti višini ko prej. Poleg ogromnih davkov imne ljudstvo na glavi še monopolne korporacije, ki neizprosno tirjajo oduroške cene za plin, elektriko, vodo, telefon itd. Ljudje so se teh udobnosti tako privadili, da bodo težko prestajali brez njih. Vendar se po mnogih hišah že opaža, da počivajo kje v kakšnem kotu električni pralniki, likalniki, plinske peči, radio in druge take naprave, ki so trošile električno silo ali pa plin. Po nekod so celo električne luči nadomestili z idiličnimi petrolejkami. Tako je dom marsikaterega obubožanega Američana podoben gizdalnu s raztrganimi čevlji.

Počasi se ameriško ljudstvo vrača v stare „dobre“ čase. Pot nazaj, oziroma navzdol je pa precej hrupava in — začeli so se prebujati. Niti vedeli niso, da so doslej spali. Zdaj, ko že po nekoliko doživljajo stari pregovor, ki pravi, da „hudici v silni muhe žre“, zdaj so se jim šele odprle oči. Tako je de-

presija navsezadnje storila vsaj to dobro, da je vzdramila zaspance. Kdor pa še sedaj spi, temu pa skoraj ni več leka.

Socialistična stranka v Cambria okraju je poskrbela in aranžirala vse potrebno za shod, ki se bo vršil v nedeljo, dne 7. avgusta ob 2. uri popoldne v Moose dvorani, Bedford Street, Johnstown, Pa. Na shodu bo poleg drugih odličnih govornikov nastopil tudi naš stari znanec in dolgoletni neupogljivi bорец za delavske pravice sodrug James H. Maurer, ki je podpredsedniški kandidat socialistične stranke. Nepotrebno je tu navajati, da je izvrstni govornik in poznavatelj delavskih teženj ljubljence zavrednega delavstva v Penni in povsod drugod. Zato je pač na mestu, da so na tem shodu poleg vseh drugih narodnosti častno zastopani tudi Slovenci.

Vstopnina je prosta in vsled sedanjih razmer je tudi časa dovolj. Pridite na ta shod vsi, brez ozira na versko ali politično prepričanje. Treba je graditi enotno delavsko fronto, ki se bo borila in vrnila izropanemu ljudstvu njegove pravice. To pa je izvedljivo le po načelih in programu socialistične stranke. — Andrew Vidrih.

Slika bančne situacije

Leta 1929 je bilo v Chicagu 252 bank. Dne 25. julija 1932 jih je bilo še 60, ali 165 manj. In propadanja niso še ustavili.

Listu v podporo

VIII. izkaz.

Chicago, Ill. Po \$5: Chas. Pogorelec in Frank Zaitz; po \$1: Vinko Ločniškar, Andrew Miško, Ivan Molek, Mary Jug, Jennie Jurkoshek, Peter Bernik, George Maslach, Anton Garden, Frank Udovich in Fred A. Vider; Rok Božičnik 70c; po 50c: Anton Andres, Anton Putz, Anton Medved, Filip Godina, John Thaler, Louis Zidar, Angelina Zaitz in Frances Vider; po 25c: Chas. Jurkoshek, neimenovan, Louis Volk, J. Horvatin, J. Alič, Frank Teropieč, P. Burgar, Andrew Cukale, neimenovan, Kate Bernik, Ann Loker, J. P. Kristan, Kristina Terpin, Mimi Omahen, Frank Omahen, Mary Thaler, Anton Zagar, Jos. Terpin, Frank Aleš, Mary Kuvokich, John Hujan, P. Pospibal in T. Bučar; po 10c: Michael Koren in Bob Stojanovich, skupaj \$30.65 (nabral Andrew Miško). Andrew Miško \$2; Anton Mutz \$1; po 50c: Mr. in Mrs. John J. Zavertnik, Ivan Molek, Andrew Furlan, Matt Pintar, Blaž Novak in Anton Kegi; po 25c: Joseph Sernel, Jos. Wencay, John Potomec, J. Pavec, Simon Trojar, Vinko Ločniškar, Frank Omahen, John Kopach, Frank Zvolek, Mirko Ciganich, Joseph Svigel, Math Majerle, M. Plahuta, Frank Zbožnik, Jacob Habat in John Geschel, skupaj \$10.50 (nabral na pikniku dr. št. 1 SNPJ Anton Vičič). John Rak \$2.50, prispevek šikski Tarokistov \$3.17, skupaj \$46.82.

Imperial, Pa. Klub št. 31 \$10.00. Waukegan, Ill. Po \$5: Gospodarski odtsek SND, ženski zadržni odtsek in čitalnica SND, skupaj \$15.00 (poslala Anna Mahnich). John Gantar \$1, skupaj \$16.00.

Moon Run, Pa. Klub št. 175 JSZ \$5.00. Detroit, Mich. A. Jurca 60c; po 50c: T. Petrich in P. Benedict; J. Koršič 40c; po 25c: L. Urban, P. Kisovec, J. Kranec, G. Vidmar, A. Starr, J. Janč, A. Anžiček, F. Oblak, M. Kaytnar, F. Padar, R. Grošelj in F. Cesen, skupaj \$5; (nabral Anton Jurca). Peter Benedict \$1.60, skupaj \$6.60.

John iz Illinois, \$5.00. Girard, O. John Kosin \$1; po 50c: A. Krivina, M. Matekovich in A. Dobrovolje; po 25c: Jos. Sikyta, John Vidger, Math Leskovec, Frank Ban (Niles) Andrew Jancar in John Urbančič; J. Křasovec 20c, skupaj \$4.20 (poslal John Kosin).

Johnstown, Pa. John Langerholc 55c; Anton Ukmar 25c, skupaj 80c. Argo, Ill. Neimenovan 25c. Chicago, Ill. Po 50c: Anton Trojar in Ignatz Hainrhar; po 25c: John J. Koren, Blaž Novak, Peter Maurin in Joseph Jesih, skupaj \$2 (nabral na pikniku kluba št. 1 JSZ Anton Vičič).

W. Aliquippa, Pa. Po 25c: Frank Strubelj, George Smrekar, Joseph Vrečar, John Ogrizek, Tony Zagar, Anton Groznik, Louis Uhernik (Ambridge) in Joseph Tekstar (Ambridge); Martin Spec (Baden) 60c; skupaj \$2.60 (poslal Joseph Snoy).

Windsor Heights, W. Va. Frank Vidmar 25c; Frank Kolenc 20c; Louis Mihačič 15c, skupaj 60c (poslal Joseph Snoy). Skupaj v tem izkazu \$99.87. Prejšnji izkaz \$543.68, skupaj \$643.55. Opomba: V zadnjem izkazu v podporo listu poslano iz Waukegana, Ill. je pomotoma zabeleženo sledeče: Neimenovana \$1, Anton Nagode, 10c; pravino bi se imelo glasiti: Anton Nagode \$1, neimenovana 10c.

KLUBOM IN DRUŠTVOM

ALI želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

Delavstvo v Nemčiji v vojni s fašizmom

(Nadaljevanje s 1. strani).

Vzroki brutalne kampanje.

Sedanji volilni boj v Nemčiji se od običajnih kampanj zelo razlikuje. Le v nizko kulturnih deželah in v krajih s temperamentalnim prebivalstvom se dogajajo v volilnih borbah krvavi izgredi in umori v tolikšni meri. Nemčija pa je na glasu kot ena najkulturnejših dežel na svetu in Nemci sami jo smatrajo za višek dosežene civilizacije kjerkoli na svetu. Vzlic temu, da je sedanja borba za večino v rajstegu kar se pobojev tiče slična volilnemu boju v primitivnih deželah, so tu vendar razlike. Medtem ko so "revolucionarni" boji bodisi potom volitev in direktni, v kaki centralno ali južnoameriški republiki največkrat le tekma med posameznimi "generali" za oblast, ne da se bi po programu v čem razlikovali, znači sedanja borba v Nemčiji spopad sil, ki so vladale nekoč in se skušajo uveljaviti nazaj ter se asimilirati novim razmeram s starim programom, in pa onih sil, ki hočejo Nemčijo oblikovati demokratično in socialistično. Na kratko, v Nemčiji si stoje nasproti bivši kajzerovci, nacionalisti, veleposestniki, velik del srednjih slojev, militaristi, kapitalisti in sanjčarji imperialistične obnove Nemčije na eni strani, in razredno zavedno, mednarodno orientirano delavstvo na drugi. Prvo označeni tabor je zdaj v glavnem združen v fašistični in nacionalistični stranki. Delavstvo je v socialno demokratični in komunistični.

Katoliški centum.

V sredi med temi skupinami je močna stranka katoliškega centra, kateri načeljuje bivši kancelar Bruening. Ta je proti fašizmu in za ohranitev republike z weimarsko ustavo, a ob enem je tudi proti marksizmu — z drugimi besedami, proti programu socialistov in komunistov. Ostale nemške stranke so se večinoma pretoptile v fašistično in nacionalistično.

Hitlerjev socializem.

Hitlerjeva fašistična stranka ki je zdaj največja v Nemčiji, se uradno naziva za "narodno socialistično". V početku je imela v programu precej socialističnih točk, ki pa jih je pozneje, ko so jo začeli bolj in bolj podpirati kapitalistični in srednji sloji, omilila, ali pa jih omiljeno tolmači. Ko so Hitlerja reporterji zunanjih listov vpraševali, kako to, da je svojo stranko krstil s socialistično označbo, ko je v taktiki vendar smrten sovražnik socialistov, je dejal, da je le njegova stranka resnično "socialistična", medtem ko je social-demokratska in ravno tako komunistična v bistvu marksistična, ne pa socialistična stranka. To je sicer neumno tolmačenje, ali nekaj je Hitler pač moral reči. Svojo stranko je krstil za socialistično v glavnem zato, da jo priljubi med delavstvom in revnejšimi sloji sploh. To je tudi vzrok, čemu Hitler toliko rolni proti "židovskemu kapitalizmu" v Nemčiji in proti židom vobče. Ugajati hoče bedni, najbolj nevedni masi. V svojem "socialnem programu" obljubuje kmetom blagostanje

in višje cene za pridelke, malim trgovcem obljublja povrniti nekdanje čase in razpustitev veletrgovin, ženskam, katerih je v Nemčiji radi vojnih posledic mnogo več nego moških, obljublja može in domove, Nemčiji v celoti pa obljublja, da bo razveljavil versailsko in saint-germansko pogodbo, izvojeval nazaj ugrabljene kolonije in pa dežele, ki so bile do vojne nemška posest.

Nacionalizem, ki opaja s sanjami.

Kakor sanja Mussolini, da bo zgradil iz Italije svetovno vesleslo prvega reda, tako tudi Hitler misli, da je njemu dana naloga napraviti iz Nemčije mogočnejšo in večjo državo kot je bila kdaj prej v svoji zgodovini. Vse to so sanje v bolnih razmerah. Ljudem, ki so mnogo trpeli, prijačo in Hitlerjeve grožnje Franciji in drugim zaveznikom jim ugajajo. Posebno mladina se rada navduši ob njih. Kajzerjevci, ki so bili več let po vojni potisnjeni daleč v ozadje, so spoznali, da fašistično gibanje lahko porabi v svoj prid in se ga začetli oklepati. Nemški kapitalisti Hitlerjevih groženj proti "finančnim carjem" niso nikoli vzeli resno, pač pa Hitlerjev boj proti "marksizmu", v katerem mu nudijo finančno in moralno oporo. Nacionalisti, ki hočejo obnovo Nemčije kakor je bila pred vojno, brez vsakega socializma, podpirajo Hitlerja v nadi, da z drznostno zruši vojne pogodbe. Tako so se znašle v enem taboru struje, ki imajo sicer različne cilje, toda skupno sovraštvo do mednarodnega delavskega gibanja in socializma.

Delavske struje.

Oboroženemu fašizmu in reakciji nasproti stoji delavski razred organiziran v socialistični in komunistični stranki, kateri sta glavni politični organizaciji nemškega delavstva. Razen teh dveh je več drugih struj, kot neodvisna socialistična delavska stranka, neodvisna komunistična stranka itd., ali v poštev prideta kot masni delavski stranki edino prvo imenovani. Od razkolov l. 1919 do prihoda Junkerskega von Papenovega kabineta sta bili v ljutom boju — brat zoper brata. Sovraštvo komunistov do socialistične stranke je bilo dotlej celo večje kakor njih nasprotstvo fašistom; v zbornici so fašisti nemalokrat nastopali skupaj s komunisti in obratno proti demokraciji in proti predlogom socialističnih poslancev. Ko pa so v Prusiji kot posledica tega bratomornega boja postali fašisti najjačja stranka, so komunisti izprevideli, da bi tiranje nesloge do skrajnosti lahko privedlo zmago fašizma z enakimi posledicami za delavsko gibanje kakor v Italiji. To je vzrok, da borba komunističnih poslancev in pruskem delovnem zboru proti socialističnim ni več tako neukročena kakor poprej, in zavedanje nevarnosti, ki jim preti od Hitlerja in njegovih rabljev je vzrok, da je prišlo v Berlinu prvič po razkolih do skupne socialistično-komunistične manifestacije v obrambo Vorwaerta in delavskega tiska v splošnem. Žal,

da so difference med tema dvema strankama v taktiki tolikšne, da je na tesnejše sodelovanje zdaj še nemogoče misliti. A pridobitev je že to, če borba med njima ne bo taka, da bi direktno vabila zmago reakcije, katera se je z uvedbo diktature v Prusiji zelo ojačala.

Von Papenova pomoč fašizmu.

Ko je prišel na vlado von Papen, mu je Hitler naklonil podporo svoje stranke in ob enem zahteval koncesije, pred vsem zopetno zakonitost svoje privatne armade. Dalje je zahteval, da vlada zatre komunistične aktivnosti s silo in razpusti komunistično stranko. Vlada se je s to zahtevo resno bavila, kakor poroča čikaškimi Daily News Edgar Ansel Mowrer, ali po preudarjanju je prišla do sklepa, da bi bila to za fašistično-junkersko koalicijsko zelo slaba taktična poteza, ker bi velika večina komunistov potem oddala svoje glasove poslanski kandidatom socialistične stranke. Za reakcijo je vsekakor bolje, da je delavstvo razdeljeno na več strank, ki so med sabo v boju.

"Železna fronta."

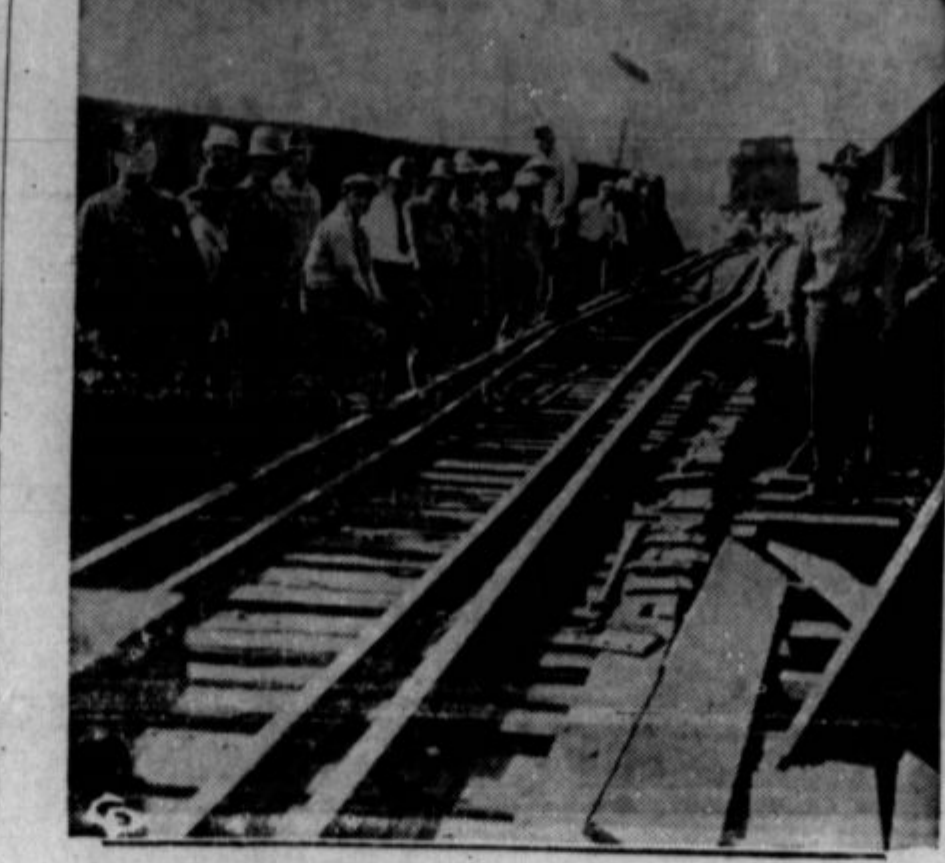
V veliko oporo delavstvu v tej borbi je posebna delavska mišica pod vodstvom socialistov, zvana "železna fronta". Med njo in fašističnimi četami prihaja pogosto do spopadov, v katerih so Hitlerjevci običajno poraženi. Razen socialistično-republikanske "železne fronte" in fašistične milice obstoji še nacionalistična privatna armada, katero tvori večinoma bivši kajzerjevci oficirji in njih pristaši, ter republikanska garda. Komunistične vojaško izvežbane čete je vlada že prej razpustila.

Diskreditirana vlada.

Kancelar von Papen, ki je dal zavetje fašistom, na lausanski konferenci ni dosegel uspehov, kakršne je obljuboval, čeprav so Nemčiji vojne odškodnine skoro zbrisane, kar pa bi bil dosegel tudi prejšnji kancelar Bruening. Zato je njegov ugled tudi med nacionalisti jako padel. Eden vzrokov, da sta Francija in Anglija zdaj v zvezi — od lausanske konference naprej — je njuno nezaupanje v sedanjo nemško vlado ter Hitlerjeva gonja.

Strah pred socializmom.

Fašizem v Nemčiji ne pride na krmilo s parado v Berlin, kakor je prišel Mussolini z marširanjem svojih čet v Rim. Bodisi, da bo Hitler skušal uvesti fašistično diktaturo v Nemčiji s parlamentarno zmago, ali pa s pučem, v vsakem slučaju bo sledila civilna vojna, kajti nemški proletarij ima za seboj dolgodobno revolucionarno šolo, v kateri se ni učil sprejemati poraze. V tej borbi med reakcijo in proletariatom je treba jemati v obzir tudi dejstvo, da nobena dežela na svetu nima za socializem bolj izvežbanega delavstva kakor Nemčija. Da socializma v Nemčiji še ni, so krivi zunanji vzroki — največ francoski imperializem, ali tudi ta ovira se bliža odstranjenju. Nemčijo prošlosti in Nemčijo kapitalizma je strah pred socialistično poplavo in to pojasnijo njun sedanji histerični boj proti marksizmu.

Premogovniške kompanije tirajo rudarje bolj in bolj v obup, ker trdovratno odbijajo še tako pravične in človeške zahteve stavkarjev. V tem položaju ni čudno, da so se marsikje uprli sodnim naredbam glede piketiranja, kar je dalo kompanijam povod, da so izposlovale že vojaštvo, ki jim varuje njihovo lastnino. Nedavno je nekdo pokvaril prog pri Chaunceyju, O., in kompanija je to naprtila stavkarjem, češ da so jo hoteli pogrniti v zrak in enako železniški most v bližini, zato da bi preprečili odvažanje premoga. Družba je zahtevala na pomoč vojaštvo in ga dobila.

Piknik čikaške federacije

Federacija društev SNPJ čikaškega okrožja priredi v nedeljo 31. julija piknik pri Stežinarju v Willow Springsu. Na njemu bodo govorili o razmerah po deželi in o položaju, v katerem se nahajajo zdaj društva ter članstvo, zunanji glavni odborniki SNPJ, ki pridejo na sejo glavnega odbora. Vstopnice v predprodaji so 25c in pri vohu 40c. V paviljonu bo igral John Kochevarjev orkester. Kdor se bo hotel peljati na piknik po nižini ceni, se naj poslužuje trukov. Zbirališče bo pri poslopju SNPJ.

Spartakove beležke

Milwaukee, Wis. — Bogati spekulanti v našem mestu, kateri so bili navajeni, da je mestna uprava predstavljal nekak izvrševalni odbor za njih lastne interese, so organizirali Taxpayers' Advisory Council. Ta imenitna, stoprocentna organizacija si je stavila nalogo, da vodi boj za zniževanje davkov — seveda, za veliko gospodo, kakor se je to godilo nekdanj, ko še ni bilo boljševo v mestni upravi.

Zahtevajo tudi znižanje plač mestnih in okrajnih vslužbenec, akoravno je to popolnoma naplačno štedenje. Nižje plače pomenijo nazadovanje in nižje izdatke, nižji izdatki pa nižje dohodke za naše trgovce. To je jasno.

So pa proti vsakemu nastopu proti velikim korporacijam, ki lastujejo javne naprave in odirajo ljudstvo — baš tako ali še hušje, kakor so ga odirali za časa prosperitete.

S pomočjo "nestrankarskih" mestnih odbornikov se je gospodi posrečilo preprečiti odobritev vsote 15,000 dolarjev iz mestne blagajne za temeljito preiskavo potom večakov glede previsokih cen telefona.

Posrečilo se jim je nadalje preprečiti, da bi mesto samo izvrševalo vsa javna dela, to je razna gradbena dela, brez kontraktorjev, potom lastnih inženirjev in veščakov. Kontraktorji zaslužijo stotisoče pri takih delih in ta denar so socialisti hoteli prisedeti davkoplačevalcem ob enem pa zaposliti pri šesturnem delu tisoče delavcev.

Eden izmed glavnih voditeljev imenovane organizacije je sedaj jasno pokazal kake cilje zasleduje gospoda s svojim delovanjem proti soc. mestni upravi. Slučaj je tipičen, da ga je treba omeniti:

Dotični patriot, ki je ob enem glavni uradnik organizacije ve-

liko zemeljskih spekulantov je namreč ponudil mestu neko močvirje za javno igrišče za otroke. Ceno je določil na \$15,000 in predložil ob enem podpise lahkovernih ljudi dotičnega dela mesta.

V pismu na predsednika mestnega odbora, sodruga Strehlova je dotični spekulant izjavil, da je cena zelo nizka in da bo dvignjena, ako mesto takoj ne pograbi te "lepe prilike".

To se je zgodilo meseca februarja, toda že par tednov kasneje je dotični predložil drugo ponudbo in sicer za samo \$10,500, toda tudi sedaj ni hotela mestna uprava na limanice, dasi so bili "nestrankarji" vneti za nakup.

Mestni svet pa je dal glavnemu uradniku mestnega zemljiškega oddelka nalogo, da se prepriča o vrednosti te zemlje. Uradnik je potem poročal, da je dotična parcela obdavnena za vrednost \$4,000, da je svet nizko ležeč, napol močvirje, ter odsvetoval nakup.

Par dni kasneje je poslal predsednik organizacije sosednih trgovcev in obrtnikov mestnemu svetu pismo, v katerem je izjavil, da ni nikdar podpisal dotične prošnje od strani volilcev za nakup, katero si je zemljiška tvrdka znaša na nekak način zagotoviti. Nadalje je odkrito odsvetoval nakup te zemlje ter jo označil kot ničvredno in neprimerno za igrišče.

Iz tega se razvidi, za kako "štedenje" je ta gospoda, katera ne more pozabiti časov, ko je stal mestni svet pod komando velepatrijotov in spekulantov.

Kakor je bilo že poročano, so tukajšnje družbe, ki lastujejo plinarne, elektrarne in telefonske naprave takoj znižale cene, ko je novi socialistični mestni pravnik Raskin napovedal tozadevno preiskavo. Telefonski trust je znižal svoje cene za vsa država Wis. za pol drug milijon dolarjev; to prič, kako so ropali pojep.

Sodrug Raskin seveda s tem znižanjem še ni zadovoljen in to po pravici. Dotične družbe so znižale plače delavcem že večkrat v času odkar vlada Hooverova prosperiteta. Nadalje so odpustile stotine delavcev in ob enem izboljšale vse tehnične pripomočke ter obrate se bolj modernizirale. Toda cene so ostale nespremenjene.

Posebni odbori, katere je imenoval župan Hoan proučavajo sedaj načrte za graditev lastnih javnih naprav, kar bi pomenilo milijone dobička na

leto. Vidite, to bi prineslo resnično znižanje davkov ob enem pa znižanje cen plina, elektrike in telefona, poleg boljših plač za delavce s krajšim delovnim časom ob enem.

Imenovane družbe, ki imajo svoje glavne sedeže v New Yorku, zaznamujejo povprečno po 12 milijonov čistega dobička od svojih javnih naprav v našem mestu. Ves ta denar gre na Wall Street, medtem ko ostane tukajšnjim delavcem samo beraška plača.

Toda te vrste štedenja ne marajo naši patrijoti in tudi ne naši "nestrankarji", ker je proti interesom gospodarjev in ob enem "neameriško".

Zato bo moralo ljudstvo pri prhodnjih volitvah gledati na to, da vrže iz javnih služb mesta in okraja še vse ostale hlapce kapitalizma. Selé potem bo mogoče izvajati socialistično gospodarstvo v polnem obsegu.

Spartak.

Piknik glasbenega društva

Milwaukee, Wis. — V nedeljo 28. avgusta priredi v Kozmutovem parku piknik Slovenskega glasbeno društvo. Zbave, in to neprisiljene, bo dosti za stare in mlade. Stroškov se ni treba plašiti, ker se bo to društvo oziralo več na moralen kot pa na gnoten uspeh.

Slovenska godba se je na koncertu, prirejen v počast gvernerju Phil. La Follettu, prav dobro postavila. Igrala je največjo vlogo na programu in žela vsestransko priznanje. Gverner sam se je zanjo živo zanimal in potem vpraševal to in ono o Slovencih v tej državi.

John Paulich.

Business pod režimsko marelo

Cleveland, O. — Joseph Grdina, trgovec z božjimi podobami in molitveniki, nam je dal obširno poročilo v Enakopravnosti, kako fino so se zabavali v Youngstownu, Ohio. Bili so navzoči gospodje Grdini, Pitamic, Pfeifer, Kolombatovič, Biankini in še mnogo drugih gostov. Župnik Nikodem Stojakovič je svetoval sveto mašo. Piše, kako je ljudstvo tu v Youngstownu molilo

To broaden your knowledge of the Socialist and Labor movement, read **The New Leader** OFFICIAL ORGAN, S. P. 7 East 15th Street, NEW YORK CITY, N. Y. One year \$2, half year \$1, three months 75c.

Phone Lawndale 4872 **Dr. Otis M. Walter** ZDRAVNIK IN KIRURG. 4002 W. 26th Street Chicago Uradne ure od 1. do 6 pop. izvzemaš nedelje.

TISKOVINE SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA ATLANTIC PRG. & PUB. CO. 2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill. Tel. Lawndale 2612 A. H. Skubic, predh. — J. F. Korecky taj. V naši tiskarni se tiska "Proletarac".

za kralja Aleksandra in za naše mile brate Jugoslovane. Pravi, da smo včasih molili za cesarja, pa da to ni šlo iz srca. Sedaj nam pa gre iz srca, ker molimo za režim. Tako misli Joseph. In Tone? On je mislil pa na business, ker je filmaš vse, kar se je dalo. Sicer sta onadva katolika, toda obredi pravoslavne vere ne škodujejo menda businessu. Živel kralj in tudi Mr. Grdina!

Fr. Barbič.

Piknik slov. del. zadruga

Cleveland, O. — Po uspešni kampanji za nove odjemalce priredi Slovenska zadruga zveza v nedeljo 31. julija piknik na Goriškovi farmi v Noble, O. Vabljeni so delničarji, odjemalci in vse drugo občinstvo. Za vse bo poskrbljena dobra postrežba in delilo se bo dobitke. — Prip. odbor.

Dr. Andrew Furlan je od-pri urad v Waukeganu

Naselbina Waukegan-North Chicago dobi slovenskega zobozdravnika. V Slovenskem narodnem domu je namreč odprl zobozdravniški urad dr. Andrew Furlan, ki bo ordiniral vsak ponedeljek, torek in soboto. Dr. Furlan je zelo več v svoji stroki in si je pridobil že veliko klientelo.

SODRUGOM IN SIMPATICARJEM V BARBERTONU IN OKOLICI. Seje kluba št. 232 JSZ. se vrše sako drugo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v dvorani društva "Domovina" na 14. cesti. Sodrugi, prijajete redno na sejo in pridobivate klubov novih članov, da na ta način ustvarimo močno postojanko J. S. Z. omiljenike vabimo, da se nam pridružijo. Socialistična stranka je v tej deželi edina delavska stranka s konstruktivnim programom, s katerim si delavstvo lahko pribori boljše bodočnost in končno osvoboditev iz nesnadne sužnosti.

Dr. John J. Zavertnik PHYSICIAN AND SURGEON OFFICE HOURS AT 3724 W. 26th Street 1:30—3:30—6:30—8:30 Daily Tel. Crawford 2212. at 1858 W. 22nd Street 4:30—6:00 p. m. daily. Tel. Canal 0164. Wednesday and Sunday by appointments only. Residence Tel. Crawford 8440. If no answer—Call Rockwell 9200.

"New Leader" angleški socialistični tednik. Izhaja v New Yorku. Naročni-na \$2 na leto, \$1 na pol leta. Najboljše urejevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga šita. Naročite si ga tudi vi. Naročni-ne sanj sprejema "Proletarac".

Dr. Andrew Furlan ZOBOZDRAVNIK vogal Crawford and Ogden Ave. (Ogden Bank Bldg.) Uradne ure: Od 9. do 12. dop. od 1. do 5. popoldne in od 6. do 9. svečer. Ob sredah od 9. do 12. dop., in od 6. do 9. svečer. Tel. Crawford 2893. Tel. na domu Rockwell 2818.

Konferenca SOC. KLUBOV IN DRUŠTEV PROSVETNE MATICE V ZAPADNI PENNSYLVANJI v nedeljo, 31. julija OB 9. DOPOLDNE V SLOVENSKEM DOMU, MOON RUN, PA. Popoldne ob 2. po konferenci bo predavala v isti dvorani **Anna P. Krasna** Po programu **PIKNIK** v prid naše kampanje. **PRIDITE VSI!**

DR. ANDREW FURLAN ZOBOZDRAVNIK naznanja rojakom in ostalim Jugoslovonom v Waukeganu in No. Chicagu, Ill., da je odprl zobozdravniški urad v poslopju Slov. narodnega doma, 424 10th St., Waukegan, Ill., kjer bo ordiniral vsak ponedeljek, torek in soboto.

SUNSHINE — FRESH AIR AND GOOD PURE MILK Balance Your Daily Diet With **WENCEL'S DAIRY PRODUCTS** GOOD PURE MILK IT PROTECTS YOUR HEALTH 2380-82 BLUE ISLAND AVE. — Phone Roosevelt 3673

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Druha,
Chicago, Ill.Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00;
za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu naj-
pozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's
Publishing Co., Inc.
Established 1906.Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year
\$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 W. 26th ST., CHICAGO, ILL.
Telephone: Rockwell 2864.

546

"Odperta delavnica"

Kriza je pograbila za vrat strokovne unije ameriških delavcev in spreminja takozvane unijske delavnice nagloma v "open shop". Pa tudi kjer je unija še priznana, so delavcem znižali plače, bodisi otvorjeno z vzajemnim sporazumom, ali pa pod roko. Kjer so unijski delavci še vztrajali, so jim podjetniki nasovili ultimatum: sprejmite znižanje če hočete ohraniti unijo, ali pa bomo proglasili odperto delavnico. Tudi ako je ta ali oni podjetnik uniji iskreno naklonjen, mu je v teh razmeran nemogoče konkurirati z "openshoperji".

"Delavski prijatelji" v zakonodajah bi bili posebej v teh kritičnih časih unijam in delavstvu v splošnem nujno potrebni. Voditelji Ameriške delavske federacije so še lani zadrževali, da imajo v kongresu večino, pa tudi med governerji, župani in poslanci v legistaturah je mnogo "delavskih prijateljev". V resnici jih je prav malo, kajti odvisni so od političnih masin demokratake ali pa republikanske stranke, nad katerima vladajo finančni kralji. "Delavski prijatelji" so le v toliko, da dobe delavske glasove.

V Evropi je unijsko gibanje močno vzlic gospodarjski krizi. V Zed. državah pa je sibirkeje kakor pred desetletji. Kriva so unijska vodstva, katera so "nasprotna politiki", zato da laglje mešetarijo za delavske glasove v prid demokratake ali republikanske stranke in s tem v korist kapitalizma ter v neprečeno škodo unijskega in drugega delavstva. To je rezultat taktike ameriških unij, ki na eni strani propagirajo organizirane delavce v strokovnem polju, na drugi pa ga silijo v politično skebanje.

Do 3 milijarde deficita

Ob sklepu fiskalnega leta, končano 30. junija, je znašal deficit zvezne vlade blizu tri milijarde dolarjev.

To je ogromna vsota, ki je nem dokaz zavoženosti kapitalističnega gospodarstva v najjačji in "najvzornejši" kapitalistični deželi na svetu.

Ogromnost tega primakljaja si lahko predstavite, če si predočite dejstvo, da je ta deficit dvakrat večji nego so znašali skupni izdatki federalne vlade v kateremkoli posameznem letu pred vojno.

Z junijem in julijem so stopili v veljavo novi federalni davki, s katerimi misli vlada zvišati svoje dohodke eno milijardo sto milijonov dolarjev na leto. Še nikdar v mirni dobi ni imela ta dežela tako visokih davkov kakor sedaj, kar je tudi znak bankrotiranosti ameriškega kapitalizma.

Podaljševati temu sistemu življenje in ob enem agonijo ljudstvu, ki trpi pod njim, je nesmisel. Dajte slovo republikancem in demokratom, pošljite v Washington in v legistaturo socialistično večino in podprite delo socialistične stranke, ker je to edina rešitev.

Besede in dejanja

"Ako ste demokratje iskreno za odpravo prohibicije, kakor trdite v svoji platformi, in če ste za takojšnje legaliziranje piva in lahkih vin, čemu ne sprejmete v kongresu s pomočjo 'mokrih' republikancev takoj te dolečbe?"

To jih je vprašal neki kongresnik iz Wisconsin. Toda demokratje besedičijo dalje za odpravo prohibicije in ob enem skupno z republikanskimi politični kolektajo ob butlegarjev podkupnine "za protekcijo", ki znašajo letno več sto milijonov dolarjev.

Toičačenje "boljševizma"

Čikaška Tribuna je v svoji gonji proti "rdečkarstvu" prišla že tako daleč, da dolži celo senatorje kot so LaFollette, Blaine, Huey Long iz Louisiana ter par drugih za "boljševiške" agente. Če bi to res bili "boljševiki", bi boljševizem ne pomenil kapitalizmu nikake nevarnosti. Ampak kapitalističnim interesom je danes že vsaka nedolžna kritika ali graja veleizdaja in boljševizem.

POBOJI V MARSEILLESU V ILLINOISU

Pri grajenju zavor, nasipov in mostov illinoiskega plovbnega kanala, ki bo zvezal Chicago, Joliet in druga mesta ob tej reki z New Orleansem v mehiškem zalivu, je vpsaljenih precej ljudi. To vodno pot gradi zvezna vlada. Kontraktorji, katerim je delo odala, pa najemajo kjer le morejo najcenejše delavce pod najslabšimi pogoji. Med njimi in brezposelnimi unijskimi delavci je prišlo dne 19. julija pri Marseilleu do spopada, v katerem je bil en unijski agitator ubit in 22 ranjenih in streljanju, kakor so poročali listi. Šerifovi deputiji so aretirali okrog sto zaposlenih neunijskih delavcev ter jih obtožili streljanja in uboja. Slika zgoraj prikazuje gradnjo nasipa in jezov v kraju, kjer je prišlo do pobojev. Na sliki spodaj vidite skupino zaposlenih delavcev pripravljenih da odbijejo unijske delavce. Z njimi sta dva policaja.

Tone Podgoričan pravi:

Režimski agitatorji in petolizci so na delu

Clevelandski dnevnik "The Press" je dne 11. julija priobčil na svoji uredniški strani dopis nekoga N. K. Bobicha iz Clevelanda, kateremu moramo posvetiti nekaj pozornosti. Dopisnik je namreč v svoj dopis stlačil kar cel vrhan koš laži o političnem položaju v Jugoslaviji (kdo je pravi avtor teh neresničnih trditve ne vem, zdi pa se mi, da se za imenom podpisanega Bobicha skriva nekdo drugi, kak režimski agent). Dopisnik se najprej spravi nad Associated Press, češ, da priobča neresnična poročila o položaju v Jugoslaviji in ki so "fabricirana zunaj Jugoslavije po njenih najgorših sovražnikih"; pravi Bobich: "Take novice bi ne smele najti mesta v javnem tisku in bi morale biti zabranjene. Beograd vprašuje 'zakaj ne vprašate nas ali naše lastne vladne zastopnike? Naše zveze s svetom še vedno obstojajo potom telefona, radia in brzojava'."

Ker vidim, da si dopisnik ni znaal ali ni hotel pošteno odgovoriti na "vprašanje iz Belgrada", bom odgovoril jaz. Svetovni tisk se ne obrača za pojasnila o političnem položaju v Jugoslaviji na Belgrad zato, ker dobro ve, da iz Belgrada ni mogoče dobiti resničnih poročil, da je baš Belgrad največja tvornica laži o političnem položaju v deželi! Belgrad ne bo povedal, da vlada v deželi silno nezadovoljstvo, da mečejo nezadovoljne v ječe, da žandarji pobijajo kmete, ki hočejo dati odduška svoji nezadovoljnosti, protestirati proti belgrajskemu terorju, da vlada s pomočjo pušk in bajonetov. Belgrad niti noče priznati, da so bile lanske "volitve" nesramno norčevane iz jugoslovanskega ljudstva, da so delavcem grozili z redukcijami in kmetom z bobnom, če se ne bi udeležili "volitev", da je v Belgradu diktirana "ustava" vlada navadna farsa, ki delavcu in kmetu ne prizna nobenih pravic in le dolžnost: "Molči in trpi, sicer te vržemo v temnico!" — Belgrad tega ne bo priznal, pa če ga usočkrat vprašamo. In svetovni tisk to dobro ve — zato ne vpraša Belgrada za pojasnila ali novice!

In svet tudi dobro ve, da eksistira v Jugoslaviji najstrožja cenzura, da režim preganja privržence bivših političnih strank, da so politični nasprotniki diktature izpostavljeni preganjanju, konfinacijam, ječam in brutalnemu nasilju, ki ga izvaja belgrajska dvorsko-militaristična diktatura!

Mr. Bobich pravi, da je bil lani v Jugoslaviji in spoznal "da je ljudstvo ujedinjeno in solidarno kakor v vsaki drugi deželi, da so njene finance stabilne in da je kralj Aleksander bolj priljubljen pri svojih podanikih kakor katerikoli vladar na svetu". Ljudstvo v Jugoslaviji je res zedinjeno — v menju, da je sedanji režim v marsičem odgovoren za ekonomske in finančne potežkoče, ki mučijo deželo, predvsem pa kmeta in delavca, ker je nesposoben; da hudo greši s tem, da razmeče milijarde dinarjev za blazno oboroževanje in pa za fašistično propagando doma; in da se bo v Jugoslaviji vse s slabega obračalo na slabše, dokler jo bo tlačil sedanji militaristični diktatorski režim. Samo če kdo to svoje mnenje o režimu javno izpove, pride v ječo. Sicer pa je baš sedanji režim silno poglobil mržnjo Hrvatov do vsega, kar je srbskega in število nasprotnikov ujedinjene Jugoslavije je baš pod diktatorsko vlado zelo naraslo. Belgrad tega seveda ne bo priznal — tudi Mussolini ne prizna, da je krvoločni tiran, kljub temu vemo, da je Jugoslovanske finance tudi niso tako stabilne — tudi po zaslugi militarističnega režima. In kralj priljubljen? Pa še kako! Če bi danes pobral šila in kopita ter odrinil iz dežele, bi nihče ne jokal zaradi tega. In če bi vzel s seboj še svoje generale in dvorjane, bi bilo veselje med ljudstvom toliko večje. Jugoslovansko ljudstvo je že zdavnaj sito kralja, ki mu vlada proti njegovi volji in mož bi "svojemu" ljudstvu ne mogel napraviti večje radosti kakor če bi se s svojo krvoločno tolpo generalov poslovil od Jugoslavije. S tem bi bila odpravljena največja zapreka mirnemu sožitju in uspešnemu razvoju v Jugoslaviji zedinje-

nih narodov Hrvatov, Srbov in Slovencev.

Mr. Bobich pravi, da je bil lani tudi v Belgradu in da mu je sam kralj segel v roko ter ga s celo družbo povabil na kosilo. Dragemu rojaku je šla ta silna "čast" v možgane, ga opijanila, zato ker ne more prehvaliti kralja in njegovega diktatorskega režima. Zato tudi pravi, da "je kralj proglasil diktaturo ... da reši državo pred razpadom ..." And how! Krpajo njegov režim tako imenitno, da je videti čezdalje bližje razpadu. Časopisje v stari domovini zaman trdi nasprotno — samo ve, da ni tako, pa mora tako pisati, ker je prisiljeno. Mr. Bobich o vsem tem seveda nič ne ve, niti ne more videti namenov diktature, zato skuša razširjati neresnične ve-

sti o položaju v Jugoslaviji (če ni samo posodil ime). In pa silna "čast" ga je opijanila, da se dosedaj še ni iztreznil... Zato tveže, da je jugoslovanska diktatura, ki je z vojaškimi škornji pogazila demokracijo in poteptala v blato najosnovnejše pravice jugoslovanskega ljudstva, mu vzela pravico samoodločevanja ter mu dala pravico ječ, krogečij in vešal, nekakšen blagoslov za Jugoslavijo.

Do viška absurdnosti in nesramnosti pa se je povzpel pisec s svojo trditvijo, da je jugoslovanski kralj Aleksander jugoslovanski Lincoln. Diktatorja v vojaških škornjih, ki koraka po stopnjah Mussolinijevih, primerja z velikim človekoljubom in osvoboditeljem črnih sužnjevcv Lincolnom! To je res že od sile predržno in nesramno! Kaj si bodo še izmislili jugoslovanski režimski agenti in petolizci v Ameriki? Ali ima njihova predrznost in nesramnost sploh kakšne meje? Vse kaže, da prav nobene!

Na koncu Bobichevega dopisa beremo nekaj o "demagogih, ki lajajo od zunaj in sejejo laži in sovraštvo med izseljenci iz osebnih namenov". Mogoče se to tiče tudi nas — zavednih delavcev, ki odklanjamo vsake laži, pa naj bodo še tako sladke? Mogoče mr. Bobich klasificira kot "laži" tudi naše resnične vesti in poročila o položaju v Jugoslaviji? Vse je mogoče, posebno še, ker je postalo očitno, da je mr. Bobich sam postal prav tako občutljiv napram pošteni in pravični kritiki, kakor Belgrad, ki je začel prepovedovati celo take nedolžne liste, kakor je npr. newyorški "Glas Naroda". Toda če je tako — če je poročanje resnice demagoštvo, tedaj sem drage volje pripravljen sprejeti nase naziv demagoga!

Mr. Bobichu in vsem ostalim režimskim agentom ter petolizcem, kakor tudi Belgradu bodi povedano, da mi, slovenski delavci v Ameriki nismo sovražniki Jugoslavije, da smo nasprotno celo iskreni prijatelji jugoslovanskega ljudstva, kateremu želimo vse najboljše, da smo za zedinjeno Jugoslavijo, da pa smo proti vsakemu takemu diktatorskemu režimu, ki krati državljanom najosnovnejše državljanske pravice in vlada z nasiljem, ječami in bajoneti, kakor sedanji jugoslovanski režim, rojen dne 6. januarja 1. 1929!

Proti znižanju plač

Tisoče illinoiskih premogarjev protestira proti sporazumu med zastopniki unije in kompanij, ki določa znatno znižanje plač.

Veterani se selijo iz Washingtona

Med veterani svetovne vojne, ki so se selili v Washingtonu da demonstrirajo za takojšnje izplačilo bonusa vsem bivšim vojakom, je prišlo do sporov, ki so v sled njihovega neuspeha bolj in bolj vešajo. Razdelili so se na glavno grupo pod vodstvom Walter W. Waterston, drugo vodi Roy W. Robertson iz Californije, ki ima za sabo veterane iz zapada, in tretjo ali "radikalno" pa John Pace, ki je bil 20. julija vled demonstracije pred belo hišo aretiran. Mnogi veterani so si vzeli na svoje bonusne police posojila ter odptovali iz glavnega mesta. Na sliki vidite množico veteranov, ki tabore pred kapitolom.

Zgodovina delavskega gibanja na Slovenskem

PRIREDIL ANTON KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Zato da je treba podpirati anarhistično stranko. Društvo je slonelo izprva na Schulze-Delitzschevih principih in se ni mešalo v politiko. A l. 1871 je prišel v Ljubljano anarhist Most. Njegov list "Freiheit" je tako škodljivo vplival, da se je društvo že v novembru 1882, ko ga je posetil anarhist Waitz, izreklo za radikalni program Peukertovega lista "Zukunft". Najhuje sta proti obtožencem izpovedala krojač Kunc in urednik Zeleznikar. Vendar so bili vsi obtoženci oproščeni razen krojača Zeleznikarja, ki je dobil 8 let težke ječe, katero mu je najvišje sodišče zvišalo še za dve leti. Slovenski socializem je bil na ta način za dlje časa zaduščen. Tudi avstrijskemu se ni godilo bolje. V januarju 1885 je sprejel parlament protisocialističen zakon, ki je omejeval društveno in zborovansko svobodo socialistov. "Narod" je bil zoper ta zakon: "Star pregovor je, da oče ne sme otrokom dati samo palice, marveč tudi kruha... Jasno je, da bode mrtvaški zvon zapel lepemu številu svobodomiselnih pravic, kakor hitro se zgodi volja vlade... Zakon je tako elastičen, da ne določuje natanko meje, kjer socialistično težnje, ki tudi ima pravico do življenja, pričinja biti državi in človeški družbi opasno, torej kaznjivo" ("Slovenski Narod" 1885, št. 18, 20). Šele po hainfeldskem shodu dne 30. decembra 1888 se je začela nanovo organizirati avstrijska socialna demokracija. Delavski praznik prvega majnika se je smel praznovati šele 1890. Slavili so ga tudi slovenski delavci na Rožniku pod vodstvom Kordeliča.

XX

Hainfeldski zbor.

Volitve 1. 1885 so v avstrijski parlament, ko so prvič prišli na volišče doslej novi voliči, takozvani Fünfguldenmänner, sicer pri nesle še trdnejšo večino Taaffu, ali so odprile pot tudi nekaterim novim ljudem; izvoljena sta bila delavska prijatelja demokrata Kronawetter in Pernerstorfer. Poslednji se je pokazal strmeči javnosti takoj pri razpravi o predlogu "socialističnega zakona" po Bismarkovem vzoru. Njegovemu energičnemu nastopanju se je zahvaliti, da je bil ta zakon sprejet v precej milejši obliki nego se je pričetočkta nameravalo. Ker pa je delavsko gibanje skoro prenehalo, niso določbe tega zakona prišle pravzaprav do veljave. Razdeljeni so bili delavci takrat seveda še zmerom med "zmerne", ki so se družili v društvu "Wahrheit" in imeli za glasilo list "Volksfreund" iz Brna, in med radikalne, ki so v glavnem taborju v Gradcu in na Dunaju. Mladi Viktor Adler je obiskoval i ene i druge ter je dokazoval, da more delavstvo le tedaj uspeti, če se ujedini in skupno nastopa. Vladni predlog "socialistične postave" je V. Adlerju bu povod, da je naprosil Pernerstorferja, Kronawetterja in Pavla Pacherja, da so sklicali 9. maja 1886 v Schwenderjev kolezej shod, kamor je Adler povabil i zmerne i radikalne, tako da je ta dan prišlo prvič do skupne manifestacije. Adler je s tem shodom uspel. Tudi radikalni, ki so bili le za tajne organizacije, proti javnim dovoljenim nastopom, so prisli na shod. Viktor Adler je neumorno deloval dalje in dokazoval nujnost javne organizacije in javnega udejstvovanja in da delavska stranka ne sme zaničljivo gledati na legalno agitacijo politične stranke i parlamentarne tribune. Dr. Adler je za propagando svoje namere ustanovil list "Gleichheit", ki je začel izhajati o Božiču leta 1886. Uspeh dela je bil zopet skupni shod 3. aprila 1887, kjer so govorili i eni i drugi. Radikalni so bili voljni priznati važnost volilne pravice in javne politične stranke. Adler je z ozirom na to začel izdelovati "načelno izjavo", ki naj bi jo osvojili i radikalni i zmerni. Karl Kautsky mu je pomagal. Med tem so češki socialni demokrati sklenili, da so pripravljene z nemškimi drugimi ustanoviti skupno delavsko stranko.

"Gleichheit" je 3. nov. 1888 prinesla težko pričakovano povabilo, da se naj zastopniki delavstva Avstrije udeleže zjedinevalnega kongresa v Hainfeldu.

30. in 31. decembra 1888 in 1. januarja 1889 se je zbralo v malem nižjeavstrijskem mestu Hainfeldu 110 mož, — od katerih je imelo le 70 pravico glasovanja — v namenu, da ustanove skupno politično stranko, ki naj vodi usodo avstrijskega delavskega razreda. Dnevni red je obsegal sledeče točke: 1. načelna izjava socialno demokratične stranke v Avstriji; 2. politične pravice; 3. zakonodajna o delavskem varstvu in "socialna reforma"; 4. tisk; 5. podporništvu; 6. strokovna organizacija; 7. delavske zbornice; 8. ljudska šola. Predsedovali so: Popp (Dunaj), Bayer (Brno), Hybesch (Brno); zapisničarji so bili: Hafner (Dunaj), Adenu (Celovec), Körber (Praga). Glavna debata se je vršila pri prvi točki. Za predloženo načelno izjavo je govorilo 11 govornikov, med njimi dr. V. Adler, K. Kautsky, Resel. Tudi Adenu iz Gradca. Pri glasovanju so bili trije proti. Resel se je vzdržal glasovanja; vsi drugi so bili za.

(Dalje prihodnjic.)

SMOLA KAPITALISTA MEJAČA

Humoristična tragedija

ADAM MILKOVIČ

(Nadaljevanje.)

"Sedaj vas sploh ne razumem več. Kaj vendar govorite? Vi primerjate ženo s ponjavo!"

"Saj je bolje, da me ne razumete," je malomarno zamahnil Peter Mejač z roko.

Peter Petrovič pa se je zamislil. Kaj vendar govorite ta človek? Od samega samevanja ga zapuša trezno mišljenje. Vsekakor bi ga bilo dobro oženiti. Seveda bi ga bilo dobro! Sam ne ve kaj bi uganjal — pa preživlja nezakonske otroke, a oženi se ne. Bedak! Katera bi le prišla zanj v poštev? Pomislil je malo natančneje. Tako in drugače je ugibal, končno pa sklenil, da bi prišla zanj v poštev edino le Silva, da črna Silva; zakaj tudi ona je že nekaj mesecev brez uspeha upisana v društvu Neozženjenih, kjer je bil Peter Petrovič uradnik.

Imelo je to društvo namen seznanjati ženske z moškimi in tako sklepati zakone. Kajpada so se ženske z veliko vnamo zaganjale v to za njih prekoristno ustanovo, ki je poleg drugega izdajala tudi svoj časopis, katerega dolge kolone so bile namenjene le ženitovanjskim oglasom. Tako si n. pr. čital: Stefan Bradica, petdeset let star fant, se želi poročiti z dekletom iste starosti... Nemažeževana preteklost — predpogoj!

Ali pa: Angela Piskernik, rojena Lonec, telegrafistka, želi močan brzozjavni drog, ki bi ji bil v oporo skozi vse življenje... itd.

Potem si plačal nekaj dinarjev pa si nabavil ženo ali obratno. Peter Petrovič sam je v tekočem letu potom Društva Neozženjenih rešil že štiri samotarke in dva samotarja, pa zato tudi v uspeh sedaj zasnovanega načrta ni prav nič podvomil.

Potem sta s Petrom Mejačem govorila tišje in preden sta se ločila, mu je Peter Petrovič krepko stisnil desnico.

"Tako," je rekel. "Skušal bom držati besedo. Silva je črna dekle, vi ste plavolas. Zabavna ženska je to! Ob njej vam bodo prešla leta kakor meni ob moji stari—dnevi!" Tako da. Ono kvako pa pustite! Kakor ste mi pravili sodim, da ne more biti nič posebnega. No, za otroke pa le plačujte, če je že tako. Ne pozabite," se je nagnil prav k njemu, "Silva je

črna kot hudič! Črne oči ima in črne lase — o, da bi bil jaz samec!"

"Ne želite si vendar tega!" "Zavidam vam!" je rekel Peter Petrovič in se dostavil. Silva je južne krvi, v njej je ogenj, v njej gori... Po teh besedah je skočil v voz cestne železnice, Peter Mejač pa je toplo gledal za njim in ponavljal: "Vročje krvi je, v njej je ogenj, v njej gori... Ne, ta ni zame, ta ni za Petra Mejača! Fuj! Prokleta ponev!" Pljunil je. Odkar je minila vojna je sploh rad pljuval. Ubogi Peter Mejač!

Ko je privozil voz električne cestne železnice do četrtega postajališča, je Peter Petrovič izstopil in si pomel roke. Dvignil je pogled v tretje nadstropje hiše št. 7. in pomislil: Bog ve, ali je doma? Ali bi pogledal?

"Hm! Silva! Ti črna Silva!" Opogumil se je, se ozrl na levo in desno, potem pa izginil v temnem hodniku. Ko je vstopil, je sedela Silva ravno pred ogledalom.

"Kdo bi si mislil," je zagostolela. "Vi Peter Petrovič!" Položila mu je roke na ramena in dolgo gledala v njegove oči. "Kako da ste se po tako dolgem času zopet spomnili mene?"

Peter Petrovič se je previdno ozrl, potem pa položil na usta prst.

"Pst! Važna stvar!" je rekel. Silva je malce osupnila, pa ji je Peter Petrovič kar precej pošepetal. "Peter Mejač — poznaš to ime?"

"Poznam. Kaj ni to ravnatelj bivše American banke?" "Da, to je on!" "In?" "Namerava se oženiti!" "On oženiti?" se je zamislila ona in oblnila spodnjo ustnico.

"Da oženiti — če bi dobil ženo, kakršno si želi..."

"Ha!" "Potem je prisedel k njej, jo prijel krog pasu in ji raztolmalnil vso stvar. Silva je postala ognjevitka. Časih je komaj čutno vstrepetala in kaj rada po mežiknila z očmi. Kljub svojemu dvajsetosmemu letu v katerem je stopila preteklo jeseni kazalo njeno lice preživelih dogodivščin, ki so se bile kar trumoma vrstile v bližnji preteklosti. Imela je Silva v resnici črne lase in črne oči in tu

di kri je bila huda v njej — vse prav tako, kakor je bil pravil Peter Petrovič Petru Mejaču, le koža ji je postala v zadnjih letih nekoliko luknjčava, to pa od pudra in šminke, kar je stalno uporabljala skozi več let, kajpada posebno pa še od tedaj odkar je pričela nastopati kot igralka na odru predmestnega gledališča kamor so jo bila zanesla bogve kakšna naključja. Ampak deske predmestnega odra so ji pripomogle k izobrazbi, katere ji ni mogla nuditi njena mati, ki ji je bila umrla tik pred svetovno vojno v Trstu za jetiko. Tudi očeta je izgubila rano — padel je v vojni, pa je tako Silva zapuščena pribežala z ostalimi begunci pred vojno vihar in zaledje in se preživljala z vsem mogočim zaposelnjem, pri čemer je morala čisto celo pozabiti na žensko čast. In to, prav to jo je pozneje vrglo na stranpota. Da, kar je doživljala Silva v teku sicer še kratkega življenja, bi bil roman svoje vrste — ampak kaj bi govoril o tem, pojdemo sedaj od tu naprej, saj je še dolga naša pot.

Peter Petrovič sedi torej ob tej ženski, drži jo okrog pasu in ji govori o nekdanjem bogatašu Petru Mejaču, o katerem je trdno uverjen, da ga pripravi do ženitve.

"Zelo simpatičen dečko vam je," je nadaljeval. "Sicer pa tu imam njegovo sliko, ogledajte si ga natančneje."

Silva je strmela v sliko. "Saj ne morem verovati," je rekla po dolgem molku. "Vi se samo šalite. Gospod Peter Mejač, bivši vojni dobavitelj, potem ravnatelj enega izmed najuglednejših zavodov — skratka magnat — pa da bi se hotel navezati name, ravno name? Oprostite, tega vam nikakor ne morem verovati."

"Kakor hočete," je skoro užaljeno bleknil Peter Petrovič. "Sicer pa je vojna že minila in American banke je tudi konec... no, zdi pa se mi, da ni tak siromak kakor pripoveduje sam. Zdi se mi, da si je nalašč najel tako skromno stanovanje, da bi zabrisal sled svojim prihrankom, ki jih je bil iztisnil iz žepov manjprevidnih ljudi. Sam mi je zadnjič dal vedeti: Peter Mejač bo še vstal! Se — treba je le pravega trenutka!"

"Zadeva me vsekakor zanima," je rekla Silva.

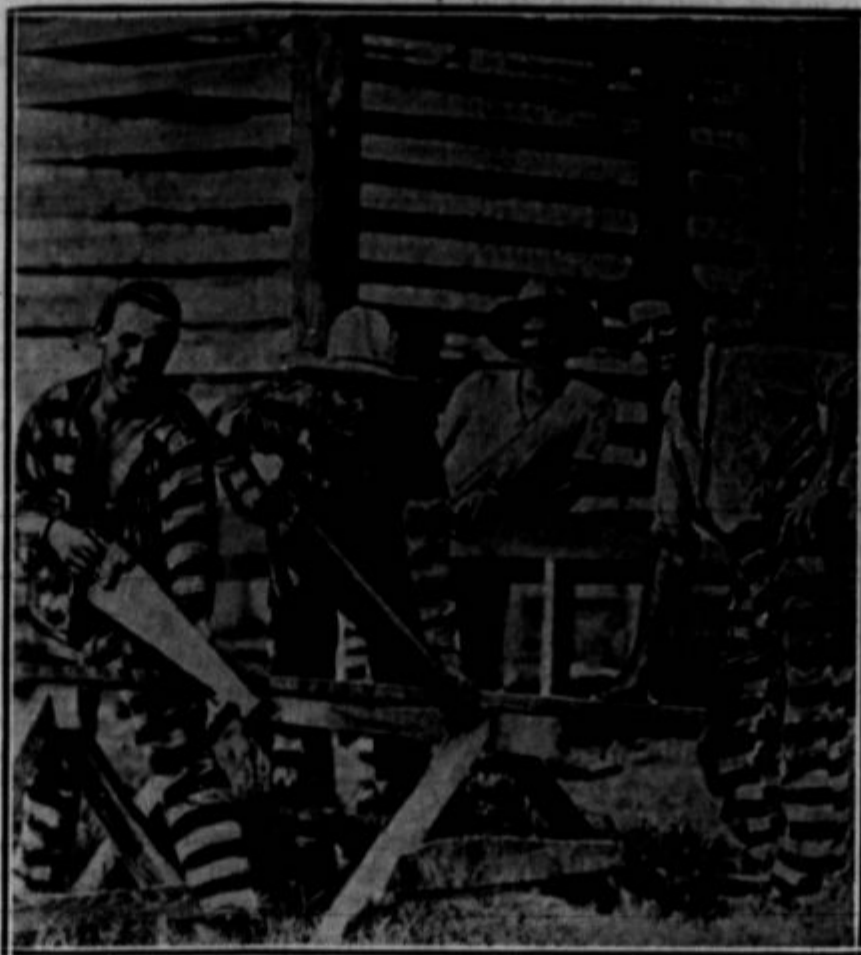
"Sicer pa," je iztegnil roke Peter Petrovič, "o vsem se lahko prepričate na eksemplarju samem. Privedem ga k vam! Čakaj, kaj imaš tu?" Približal je obraz k njenemu in jo hitro poljubil na razgaljeni vrat. "Tako," je rekel. "Po dolgem času sem se zopet enkrat izpozabil. Oprostite!"

"Povejte mi še kaj o Petru Mejaču," je želela ona in se rahlo s kolenom dotaknila njegovega. "Kakšna je njegova duševnost, me zanima..."

"Na višku!" je zajel sapo Peter Petrovič. "Vedite, da vsi magnati niso bedaki, kakor vsi siromaki niso pametni ljudje. Drugače pa je zelo dober. Naj vam samo povem, da prostovoljno plačuje za nekega nezakonskega otroka. Sicer pa je kljub vsej izobrazbi zelo skromen, molčeč in pa — še popolnoma nepokvarjen je in se z ženskami sploh še ni pečal, razven z eno menda..."

(Dalje prihodnjic.)

PRISILJEN SMEH

Kot je pojasnjeno pod sliko na 2. strani, se vrši v floridskih zapornih preiskava radi mučenja jetnikov. Na tej sliki je skupina kaznjencev v Raifordu, Fla. Fotograf jim je rekel, da naj se smejejo in so ubogali.

Izjalovljen "dobrohotni" pogrom "Enakopravnosti"

Piše Joseph A. Siskovich.

(Konec.)

"Pričo" je izbral in izdal ob prvi priložnosti. Kot "kavalir" zvrča vsa krivdo nanjo in si poskrbel nesramno izjavo, da je popolnoma nedolžen. Bedarija. Kdo pa je priobčil in sankcioniral LAŽ o avtorstvu dopisa "OKO"? Ali to ni storil masševalni urednik z blagoslovom svojih pobočnikov?! Dobro, pustimo izjavo, ki je zadnji up lažnjivega urednika. Pozabimo nanjo, čeprav je v nji otežilen material njegove podle zlobe in laži. Pred seboj imam bolj pogubonosno pismo gđc. Irme Kalan, katerega nisem dobil z "zvižajo", pismo, katerega sem dobil od nje nepričakovano. Datirano je 21. marca — 40 dni pred izjavo, g. urednik! Videl ga je odbor kluba št. 27, kateri je pregledoval evidenco moje nedolžnosti avtorstva dopisa "OKO". Pisateljci nisem objubil, da ga ne priobčim in po izdaji in sramotnem puščanju na cedilo od njih strani je dobro, da se ga objavi; sledi prosta prestava, ki je pa idejno perfektna: neverjetnim Tomažem original na razpolago:

"Boli me, da bi prišla skupaj, raditega se poslužujem tega sredstva, da Vas informiram ravno koliko sem imela opravka v tej zadevi." Sledi paragraf, ki nima zveze z afero.

"Kmalu po priobčitvi (dopisa Oko) sem bila v družbi prijateljev in ti so razpravljali prav ta članek. Obdolžili so Te predno sem sama izustila eno samo besedo."

Pomislite, obsodili so me avtorstva predno je izrekla eno samo besedico! Kasneje je sam Rogelj okrog trdil, on že ve, da je prvi povedala Oglarju v privatnem pogovoru. On gotovo ve in je med njimi dobra avtoriteta za take stvari!

"Nato sem jaz rekla da sem mislila, da sem videla pri Tebi nekaj kar mi je dalo vtis, da bi mogoče bil dotični članek. Ampak to je bilo potem ko so oni izustili stvari, katere so me privedle da sem verjela, da je temu bilo tako."

"Obsodi me kakor hočeš, ostanem."

S spoštovanjem,

Irma Kalan, l. r."

Urednik "Enakopravnosti", kdo je zvit, kdo laže?! Moje skromno in pošteno mnenje je da oba: "priča" in urednik, ter vsi, ki poznajo fakto, pa jih taje. Človek si misli, da ima opravka z gentlemeni, pa glej

jih revčke — izdajice in lažnjivce! Jaz vem, da je dekle iz "ugledne hiše", konstatiram pa da je prišla v slabo družbo, slabo šolo! Če je začela lagati na račun Siskovicheve kože se je jako zmotila. Vidi pa se na nji učinek Grillovega-Oglarjevega izobraževanja "prič"! Slaba šola, slaba priča! Poslednji razvoji so pokazali, da priča ni vredna zaščite od moje strani, da kar sem jaz imel opravka o tej aferi z njo, da je najbolje, da jo prepustim ljudem, ki so jo tako lepo vzgajili. Meni zadostuje resnica, katero vedno in vseskozi povdarjam brez nerodnega menjavanja pozicij, kot to dela ona in urednik "Enakopravnosti".

Na papirju in v doprinešenih dokazih je moja nedolžnost dokazana. Za to nisem potreboval drugega kot nerodnega urednika, ki je izdal "pričo" in bedasto izjavo: "Vauro Grill, urednik Enakopravnosti, se je v celoti zanašal na mojo izjavo ter je popolnoma brez krivde v tej zadevi."

Javnosti samo namig, primerjajte njegovo blatenje mesto odgovora. Sedaj pa tudi jaz pravim: "Kaj je resnica in kaj ni resnica, pa naj vsakdo sodi na podlagi" ne opisanih, pač pa doprinešenih faktov, in ne dohodkov, "kakor se mu zdi pravično in pošteno". Zame afera ne bo zaključena dokler nepošteno blatenje ljudi v "E." ne preneha. Atmosfera pri nji sedaj je tako ničeva, da ako bi človek zagnal cel voz opeke vanje, ne verjamem, da bi zadel med njimi glede te afere poštenega človeka, zato bom počakal dokler se ne razkadijo mržnje in duhovih predsodkov, da se povrne čut resnicoljubnosti v urednikovi glavi tako močno da bo šel preko malenkostnih predsodkov in povedal golo resnico — MEA CULPA, LAGAL SEM!

V zadovoljstvo si štejem, da sem posvetil v čudna zavezništva in stremjenja "prič", urednika lista in onih, ki so skovali peklenški načrt pri Roglju, SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM V CLEVELANDU.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrši vsak prvi petek v mesecu ob 7:30 zvečer. Ženskega odseka prvi torek ob 8. zvečer. Mladinski angleški odsek vsak petek izven prvega ob 8. zvečer, vse v klubovih prostorih v S. N. D. Sodrugi in sodruzičje, agitirajte in pridobivajte novih članov članic klubu ter novih naročnikov članic letarcu. V organizaciji in izobrazbi je naša moč.

da se žrtvuje mene mesto pravega avtorja, o katerem so prepričani, da je spisal štreberski dopis "OKO" in je na žalost socialist! Pokazal sem na dvojno mero teh ljudi, ki hočejo mojo kožo za vsako ceno, miso jo pa zagrabili, ko sem jim jo ponujal zastoj in še \$1036 povrhu.

Koncem urednikovega tolmačenja glede "priče" so priležna vprašanja name. Odgovoril bom po svoji najboljši moči in upam, da urednik stori enako na moja.

1. Lahko bi rekel, kaj Te briga! Zato ker smo direktno na sejal navajali člane k uničenju svojih glasovnic pri vseh volitvah izvzemši primarnih. Dodatek: Volil sem za Morgana, Millerja in Forda, torej razveljavil glasovnico.

2. Urednik si da lahko odgovor zakaj se je "selil". Potrpi naj da bo sodnja odločila, ako ne poravna zdravniške in druge stroške.

3. Kajtebriga! Kadar urednik preneha s svojim političnim skakanjem, tedaj mu odgovorim, ali pa ako pove zakaj je postal in izgubil delo republikanskega vodje v 23. wardi?

4. Zakaj se včasih mladeniči lepega poletnega jutra vozijo iz 55. ceste v policijskih vozovih?

5. Sepetam? Bogme, da ne! Na klubovi seji 3. junija sem odprto imenoval Joseph Skuka avtorjem dopisa s podpisom "Oko", kar kakor kaže še ni v zapisniku — kar lahko s. Jauch pojasni, zakaj ni.

O zaveznikih počasneje. Slo se je za \$1200 S. N. Domove blagajne, ali ne? Če je bil za to, da se svoto prihrani, dober zaveznik za plemenito idejo, kaj?

Razkol v "naprednih" vrstah? Ali urednik imenuje dvakratni vstop v klub in skok v Maschkejevo mašino "napredne vrste"? Oportunizem ni poznal ne meje ne mere, še manj pa principa ali "naprednih vrst"!

Vprašanje: Kdo je tisti urednik "E.", kateri je največji povzročitelj razkola pri klubovi "Zarji"? Kdo je sugestiral reševanje kulture na sodnji? Tu, Vatro Grill! Sodbo o značaju pa prepustite onim, ki ga kaj imajo!

6. Že povedano. Vprašanje: Ali ni resnična neopetovana Skukova trditve, da Grill & Co. sta uničila dram. društvo "Ivan Cankar"? Člani so pač morali vedeti za notranje zadeve. O političnem štreberstvu le to: žrtvovali ste že vse za SKLEDO LEČE! Danes samo še konkurirate za "A. D.", kdo bo imel več naznanil o mašah zadušnicah, ene celo ob 8. uri zjutraj!

Kdo uničuje napredni element med nami? Zavožena taktika republikanske "E." in

neumna izdajanja, kaj neki bi rekel, "Pameti", ter nepotrebnimi napadi na nedolžne ljudi — glej afera "OKO"! O žrtvovanju interesov svoje organizacije ob priliki zanimivo razgledanje.

Zaključno, urednik "E." naj še pojasni gangeški napad name, in od kdaj v objemu z Jauchom? Odkrito naj pove, da takih urednikov kot je on — čim manj, tembolje za RESNICO! Če je odvajanje naših ljudi od korumpirane republikanske stranke uničenje Vašega dela, tedaj sem vesel. Dokler pa bomo imeli med nami urednike, ki preobrnejo svoje prepričanje za skledo leče, tedaj je boljše, da jih ni nikjer zraven. So slana, ki pomori vsak pravi napredek med nami!

Konferenca JSZ v zapadni Penni

Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice z delokrogom v zapadni Pennsylvaniji se vrši v nedeljo 31. julija v Slovenskem domu, MOON RUN, Pa. Prične se točno ob 10. dopoldne D. S. T.

To bo prva konferenca po IX. zboru JSZ. Na dnevnem redu bo poročilo delegata in drugih zastopnikov o zboru, poročilo in razprava o konvenciji soc. stranke v Readingu, Pa., o naši agitaciji, naši kampanji in shodih, o agitaciji za Proletarca in naše klube, o delu Prosvetne matice, o položaju med premogarji itd.

Vsi klubi in društva Prosvetne matice NAJ IZVOLJO ZASTOPNIKE. Na konferenco so vabljeni tudi drugi člani in somišljeniki.

Po konferenci ob 2. pop. bo predavala s. ANNA P. KRASNA o ženstvu v delavskem gibanju. Ženske, moški in mladina je vabljena, da pride na to predavanje v obilnem številu.

JACOB AMBROŽIČ, tajnik.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.

ANTON F. ŽAGAR, lastnik.

1724 S. Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.

Tel. 5524.

Gospodinje, zahtevajte v trgovinah kruh in naše pekarnice.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORNICI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00.

Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

SLOVENCEM PRIPOROČAMO

KAVARNO

MERKUR

3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.

(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)

FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.

KARL GLASER, lastnik.

NIČ VEČ NE ODLAŠAJTE!

Sodrugi, ojačite J. S. Z.! Če hočemo voditi uspešno kampanjo za socialistično stranko, potrebujemo klube v vseh naselbinah, kjer žive jugoslovanski delavci. — Čas za agitacijo je ugoden. Socializem je danes dnevno in svetovno vprašanje. O njem se povsod razpravlja. Razširite "Proletarca", ki je najboljša agitatorično sredstvo za pridobivanje novih bojevnikov socializma.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angloškem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

Sto izvodov za dva dolarja

V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večje sejo, veselico, shod, predstavo ali kakor drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2699 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382.

Pristna in okusna domača jedila. Cena zmerna. Postrežba točna.

P. ZOLA:

RIM

Postovalen Ethin Kristan.

(Nadaljevanje.)

Zdaj pa je dospela družba do kripe, do nekakšnega male dvorane, kjer so našli grobove nekaterih papežev; med njim je bil grob Siksta II., mučenika; njemu v čast je dal papež Damazij napraviti krasen metričen napis, ki se je še videl. V drugi, tudi ozki stranski dvorani, v pozneje z navidnimi stenskimi slikami ozlajšani obiteljski grobnici so kazali kraj, kjer je bilo odkrito truplo svete Cecilije. Menih je razlagal dalje, pojasnjeval slike in podpiral z njimi neovržno potrdilo vseh zakramentov in vseh dogem — krsta, zadnje večerje, vstajenja, iz groba prihajajočega Lazarja, od ribe izvrženega Jono, Daniela v levji jami, Mojzesa, izbijaajočega vodo iz skale, čudodelnega Kristusa prvih stoletij brez brade.

"Vidite, vse je tukaj," je ponavljal, "tu ni nič pripravljenega in nič ne more biti bolj avtentično."

Na vprašanje Pierra, ki se je boljbolj čudil, je vendar dopustil, da so bile katakombe izprva enostavna pokopališča in da se niso tam opravljale nobene verske ceremonije. Sele pozneje, v četrtem stoletju, ko so jeli oboževati mučenike, so porabili grobišča za verske namene. Zavešča so postala iz njih šele v času progonov, ko so bili kristjani prisiljeni skrivati dohode; dotlej so bila prosta in so zakonito ostajala odprta: Njih prava zgodovina je bila torej sledeča: Štiriso let so bila pokopališča, potem so v dobi nemirov postala skrivališča in so bila opuštena, nato so bila do osmega stoletja češčena, potem so jih oropali svetih relikvij, in nazadnje so v več kakor sedmih stoletjih tako pozabili nanje, da so jih prva odkritja raziskovalcev v petnajstem stoletju spravila na dan kakor čudovito najdbo, kakor zgodovinski problem, čigar zadnja beseda je bila izrečena šele v naših dneh.

"Izvolite se pripogniti, moji dami," je frater uslužno nadaljeval; "vidite, v tej dolbini je popolno, nedotaknjeno okostje. Sednajst do sedemnajst stoletij že leži tukaj. Po tem lahko spoznate, kako so polagali trupla... Učenjaki pravijo, da je ženska, nedvomno mlado deklet. Lani je bilo okostje še popolno, ali vidite, lobanja je razbita. Neki Amerikanec jo je razbil s palico, ko se je hotel prepričati, če ni glava potvorjena."

Dami sta se sklonili, in ob slabotni plapolajoči luči je bilo v njunih obrazih videti z grozo spojeno usmiljenje; zlasti živa hči s svojimi rdečimi usti, s svojimi velikimi črni očmi je bila trenotek videti čisto bedna in bolesta. Potem se je zopet vse pogreznilo v temo; male sveče so se zravnale in se pomikale dalje po težki temi galeriji. Se celo uro je trajalo ogledovanje, zakaj vodnik, ki je posebno ljubil nekatere kote, ni prizanesel ne z eno podrobnostjo; taka vnema ga je gonila, kakor da mora pomagati pri reševanju turistov.

Pierre je korakal venomer dalje in nekaj močnega se je izpremenilo v njem. Polagoma, čim več je videl in spoznaval, se je prvotna njegova osuplost nad resničnostjo, ki se je tako silno razlikovala od olepšavanja pripovedovalcev in pesnikov, njegovo razočaranje nad temi sirovo v rdečkasto zemljo vdobjenimi krtinami umikala mehkeemu valovanju čustva, ginjenosti srca. Ni ga razvnela misel na petnajstisoč mučencikov in njih tukaj počivajoče svete kosti, ali kakšno blago, vdano, v smrti nadepolno človeštvo je bilo to! Kristjanom so pomenili ti nizki, temni rovi že začasno bivališče. Da niso sežigali trupel kakor pogani, temveč da so jih pokopavali, se je godilo le zato, ker so sprejeli od Židov vero v vstajenje mesa; in ta srečna misel na dremanje, na blag počitek po pravičnem življenju in pričakovanju nebeškega plačila je ustvarila velikanski pokoj in neskončni čar tega temnega podzemeljskega mesta. Vse je v njem naznanjalo temno in tiho noč, vse je v njem spalo v vzhiceni ne-gibnosti, vse je hotelo potrpeti do daljnega prebujenja. Ali je moglo biti kaj ginljivejšega od teh plošč iz terakote ali marmorja, na katerih ni bilo niti imena, temveč le besedi "in pace" — v miru? Končno imeti mir, spati v pokopju, po dovršeni nalogi v pokopju čakati na bodoča nebesa! Tem dražestnejši se je zdel ta pokoj, ker se je skušal v globoki ponižnosti. Seveda so grobokopi grebali, kakor je nanese, nepravilno kakor pač nerodni delavci; seveda niso znali več umetniški vrezavati imen, ali pa izklesavati palm in golobov. Vsa umetnost je bila izginila. Ali kako jasno se je dvigal glas mladega človeštva iz te revščine in nevednosti! Siromaki, nuzki preprosti so speči počivali pod zemljo, v tem ko je solnce tam gori nadaljevalo njihovo delo. Kakšna ljubezen do bližnjega, kakšno bratstvo v smrti! Pogostoma sta ležala mož in žena skupaj; pri nogah pa jima je bil otrok; v preplavlajoči povodnji neznanih je izginila vsaka osebnost, se je potopil škof, mučenik, in najginljivejša enakost skromnosti je vladala na dnu tega prahu, enakih jam, neokrašenih plošč. Eka navnost, enaka molčečnost je izenačila neskončne vrste spečih glav. Komaj da si je kakšen

napis dovolil nekoliko hvale, pa tudi to le previdno, le nežno: Može so zelo častni, zelo pobožni, žene so zelo blage, zelo lepe in zelo čiste. Dišave mladosti so se dvigale tukaj in neizmerna, čista človeška nežnost, smrt prave krščanske občine — ta smrt, ki se je skrivala, da se zopet oživi, ta smrt, ki ni več sanjala o gospodstvu sveta.

In naenkrat je videl Pierre zopet večerajšnje grobove pred seboj, te paradne grobove, ki jih je bil zarobil ob obeh straneh ceste Azpia, ki so v bleščočem solnčnem sijaju razpostavljali vladarski ponos celega naroda. S svojimi silnimi veličinami, s svojimi kupičenjem marmorja, s svojimi indiskretnimi napismi, s svojimi mojstrskimi deli kiparske umetnosti, s svojimi frizi, barijeji in sohami so se raztezale njih vrste v bahavi krasoti. Kakšno čudovito nasprotje je bilo med to bleščočo cesto smrti sredi plane kampanje, ki je držala kakor triumfalna cesta v kraljevsko večno mesto, pa tem podzemeljskim mestom kristjanov, tem skritim, blagim, lepim, čistim domovanjem mrtvih! Tu ni bilo nič družega več kakor spanje, zaželjena in priznana noč, jasna vdanost, ki se je pričakujoča nebeško blaženost rada izročala blagemu pokopju v temi; in vse do umirajočega, svojo lepo gubečega poganstva, do neokretnosti delavcev, je pomnoževalo dražest teh siromanih, daleč od solnca v zemeljski noči izkopanih pokopališč. Na mišjome bitij je ponižno leglo v to kakor od razumnih mravelj prevrtano zemljo; stoletja so tam dremaji, in še sedaj bi tam skrivnostno spali, zazibani v molk in temo, da niso prišli ljudje in porušili njihovo hrepenenje po pozabljenju, preden naznanijo pozavne sodnega dneva vstajenje. Smrt je zdaj izpregovorila o življenju; nič ni bilo življajša od teh zakopanih mest z neštevilnimi, neimenovanimi, neznanimi mrlji. Nekoč je izhajal od njih silen dih — dih novega človeštva, ki je imejo obnoviti svet. S ponižnostjo, z zaničevanjem mesa, z zgroženim sovraženjem prirode, z odrekanjem vseh zemeljskih užikov, s kopnenjem po smrti, ki osvobaja in odpira paradiz, se je pričel nov svet. In kri Avgusta, tako ponosnega v kraljevskem škrlatu, tako sijajnega v najvišjem gospodarstvu, je za trenutek izginila, kakor da so jo vsesale temne grobnice nove zemlje.

Frater je hotel damama na vsak način pokazati Dioklecijanove stopnice in jima je povedal legendo o njih.

"Da, bil je čudež... V dobi tega cesarja so vojaki preganjali kristjane, ki so bili pobegnili v te katakombe; a ko so hoteli vojaki z njimi, so se udrele stopnice in vsi so se strmoglavili dol... Se danes so stopnice potrte. Prosim, poglejte; le nekoliko korakov, pa smo tam."

Toda dami sta bili popolnoma zbiti; v tej temi in po teh mrljiških povestih ju je obhajala taka slabost, da sta na vsak način hoteli gor. Povrhtega so se tudi tenke sveče bližale koncu; vsi so bili kakor slepi, ko so zopet stali na solncu, pred malo prodajalno za svete predmete. Mlado deklet je kupilo kamen za pokrivanje pisem; bil je kos marmorja, na katerem je bila vrezana riba, simbol "Jezusa Kristusa, sina božjega, izveličarja."

Tisti dan popoldne je šel Pierre pogledat bazičko sv. Petra. Poznal je doslej le velikanski trg z obeliski in z dvema vodometoma, ker se je bil enkrat peljal preko njega. Ogromni okvir Berninijevih kolonad, tega iz stebrov in pilastrov sestavljenega četvero-kota, ga obdaja s pasom monumentalnega veličanstva. V ozadju se je dvigala bazilika; pročelje jo dela manjšo in težko, ali njena mogočna stavba vendar izpolnjuje vse nebo. (Dalje prihodnjič.)

Boj za kruh in stroji

Tudi če prične ameriška industrija že jutri obratovati "s polno paro", bo ostalo več milijonov delavcev še zmeraj brez zaposlenosti. Neprestano izpopolnjevana tehnika s svojimi ogromnimi in delikatnimi stroji izvršuje delo, za katerega je bilo treba prej sto-tisoč delavcev.

Leta 1921 je bilo v Zed. državah 800.000 premogarnjev — ne le premogarnjev, ampak zaposlenih premogarnjev. Dva tisoč je bilo tekom istega leta pri delu ubitih.

Leta 1930 je bilo še 492.000 premogarnjev zaposlenih, ali nad tri sto tisoč manj, ki pa so spravili na površje skoro toliko premoga, kakor 800.000 premogarnjev pred 11. leti. In kakor takrat, je bilo tudi l. 1930 okrog dva tisoč ubitih. Tehnične naprave v majnah so znižale število delavcev. Kar pa je zaposlenih, so vsled strojne produkcije in blaznega naganjanja izpostavljeni še večjim nevarnostim nego poprej.

Slično sliko vidite v železnem okrožju Minnesote. Ogromne parne lopate ter drugi stroji so v stanju s par sto delavci izkopati toliko rude, kakor jo je prej s primitivnejšimi stroji in ročnim orodjem petnajst tisoč rudarjev.

Stroji pod kapitalizmom povzročajo delavcu skrb in nemalokrat bedo. V socialistični družbi bodo stroji omogočili temeljito skrajšanje delavnika, zagotovili delavcem dovolj počitka, jih rešili napornega dela in nikomur ne bo treba živeti v pomankanju.

Ako v vaši naselbini še ni nikogar, ki bi agitiral za "Proletarca", prigrisite se upravnstvu za zastopnika.

Cemu naj bodo dividende višje kakor plače?

Svetovni dogodki, ki naznanjajo razpad kapitalističnega sistema

Piše FRANK NOVAK.

Tako ostro so začrtani mednarodni stiki svetovnega kapitalizma, posebno v poveljni dobi, da so dogodki, ki se odigravajo naprimer na Kitajskem in v Mandžuriji v tesni zvezi z onimi, ki se odigravajo v Berlinu, Londonu, Parizu ali v Washingtonu.

Kapitalistični interesi posamezne imperialistične države se ne dajo nikakor ločiti od interesov celokupnega svetovnega kapitalizma, zato se lahko smatra vse dogodke, ki pretresavajo svet zadnja leta, kot ena sama velikanska predigra počasnega razpadanja starega, nemogočega družabnega reda, ki je preživel svojo dobo in poroda novega, v katerem bo vršil svetovni proletarijat po večini nepremagljivih pos. avah razvoja določeno mu vlogo bodočega vladarja sveta.

Širokim ljudskim množicam povečini še sedaj niso znani pravi vzroki onih velikih dogodkov, ki so se odigravali v Kini, dasiravno so vzbujali svetovno pozornost. Povečini je prevladovalo mnenje, da je bila Japonska gnana v vojni metez na kitajski zemlji vsled preobljudenja v lasni deželi in

vsled potrebe po razširjanju trgov za svoje industrije.

Resnica je, da je to dejstvo izvajalo močan vpliv na japonski imperializem, toda glavni vzrok leži mnogo globlje, kar pojasnim v naslednjih odločkih.

Ustanovitev sovjetske vlade v Rusiji je pomenilo začetek razpadanja svetovnega kapitalizma. Vladajoči krogi so se nekako podzavestno zavedali pomena tega silnega preobrata, toda vedno so se tolažili z dejstvom, da je Rusija stoletja z ostala dežela, da bo vladajoči proletarijat nezmožen ustvariti nekaj takorekoč s praznimi rokami, brez potrebnega znanja, posebno pa brez pomoči takozvanih civiliziranih, kapitalistično razvitih dežel.

Po porazu carskih belogardistov in njih imperialističnih pomagačev so mogotci v kapitalističnih državah enostavno prezirali novo proletarsko državo in jo prepuščali usodi v njenem obupnem boju z vsemi težkimi sovražnimi razmerami.

Minila so leta. Nenadoma je svet postal pozoren na orjaka na severu, kateri je pokazal svojo ogromno silo, svojo odločnost in svoje skoro neverjet-

ne zmožnosti ustvarjati tako rekoč iz nič velika, čudežna dela.

Ko je spoznanje "ruske nevarnosti" prodrlo v javno mnenje kapitalističnih držav, so se te nahajale v takim položaju, da jim je bilo nemogoče nastopiti s potrebno odločnostjo in storiti takoj primerne korake za zaježitev te nevarnosti.

Posamezne izmed teh imperialističnih sil so se nahajale vsled poveljnega poloma v takim stanju, da so bile primorane izkoristiti priliko, katere se jim je nudila potom neizmernega ruskega trga, kjer so videle veliko bodočnost.

Razmere so se potem razvijale z veliko brzino — kapitalizem je prehajal iz ene krize v drugo, iz ene težave v drugo in položaj se je slabšal, zmeda pa v vodilnih krogih z vsakim dnem večala. Tako je bilo mogoče, da je delavska republika skoro končala svoj ogromni petletni načrt in da je nenadoma stala pred prestrašenim kapitalističnim svetom kot orjaska sila, sila, katere je pomenila začetek konca obstoječega družabnega reda.

Se le sedaj so se merodajni faktorji pričeli v polni meri zavedati velike nevarnosti, ki preti staremu sistemu družabnega reda in spoznavati, da so predolgo odlašali, predvsem pa, da so podcenjevali zmožnosti tega tako zaostalega naroda in silno energio revolucionarnega, mogočnega ljudstva, ki se je tako nepričakovano predramilo iz stoletnega spanja. Ali za odločen skupen nastop kapitalističnih dežel je bilo že prepozno, kajti davi jih zmeda in kriza. Toda imperializem še vedno drži vajeti v rokah in kapitalistične vlade niso nikakor mislile na prilagoditev novim razmeram, oziroma, da bi skušale usmeriti politiko in gospodarstvo v duhu potreb novega časa in ljudskih interesov. Svetovni vladarji so še le sedaj pričeli z resnimi načrti za odločen odpor, ki ima pomeniti boj na življenje in smrt med starim in novim družabnim sistemom.

Vse te dolge mesece, ko so evropski imperialisti spletkarili in iskali potov za boj proti novemu sovražniku, ko so skušali ublažiti medsebojna nasprotstva, katere onemogočajo skupen nastop, ves ta čas se je dvigala na daljem vzhodu, v najbolj pozabljenem kraju sveta, sredi tisočletnega nazadnjaštva nova orjaska sila, rojena iz ravno tako neznošnih, strašnih razmer, kakor v Rusiji. — V posameznih kitajskih provincah se je pričel širiti duh upora, ki je utemeljeval svoje delovanje na nazorih ruskega komunizma.

Koumintang, kitajska ljudska stranka, ustanovljena po velikemu kitajskemu voditelju dr. Sunjatsenu je dolga leta vladala kitajski narod, z izjemo posameznih oddaljenih provinc, kjer so izvrševali svojo o-

blast še posamezni mandarin. Ta stranka, katere je imela veliko nalogo osvoboditi Kitajsko v smislu programa njenega velikega voditelja, pa je prišla v roke neiskrenih ljudi, kateri so bili pripravljeno prodati kitajski narod za judeževne groše domačim in tujim kapitalistom. Njen prvak Čiang-kaišek je postal orodje tujeja in domačega kapitala in kitajsko ljudstvo je bilo izdano.

Vpliv tujih imperialističnih sil na Kitajskem je bil s tem povečan ob enem pa tudi dan povod za širjenje gibanja, ki vodi revolucijo po ruskem komunističnem vzoru.

Sedem kitajskih provinc je že direktno pod kitajsko sovjetsko vlado, ali pa neposredno pod njenim vplivom. Skupno imajo okrog štirideset milijonov prebivalcev. Njih rdeča armada šteje okrog pol milijona mož. Ako ji ne bi primanjkovalo dobrega orožja, bi Kitajska še hitreje prehajala v njeno oblast. Te čete so ne samo braniteljske interesov kitajskega ljudstva, nego tudi nevarne japonskemu in vsakemu drugemu imperializmu, ki sili na Kitajsko. To je vzrok, čemu zunanje kapitalistične vesile tajno podpirajo Japonsko v njeni politiki v Aziji.

(Konec prihodnjič.)

ODKRITOST PRIVATNEGA PISMA

So ljudje, ki imajo dvojno naravo. Dva obraza. Prepričanje v denarni listnici, kakor Blaž Mrmolja. Hinavsko prijateljstvo in zavratnost. Polni fraz v javnih govorcah in še bolj polni strupa v zaupnih pomenkih in pismih.

Pismo L. F. Trugerja iz Clevelanda, ki ga je naslovil L. Painič v Pioneerville, Idaho, je portret takega človeka. Brali ste ga lahko v prejšnjih treh številkah Proletarca. Ker je pisal strogo zaupno, in to še posebno poudaril, je snel masko in napumpal v pismo zlobe, intrig in laži. Pojedel je tudi svojo javno ljubezen do milih rojakov "sirom nove domovine" in nametal pšic na Čikažane, dasi ni imel za to nikakega povoda.

Čikažani niso oškodovali clevelandске delničarje zlate majne v Idaho niti za penny, kar Louis F. Truger ve, toda pisal je tako pismo iz svojih motivov in svojih osebnih ambicij. Upam, da prizadeti clevelandčanje danes lahko vedo, da če jih je kdo "potegnil", in če ima kdo njih majno za "molzno kravo", so bili to clevelandski "majnarji", med kakršnimi Truger ni izjema.

G. Truger se sklicuje na nepoštenost rojakov v vetrovnem mestu, češ, da jih raditega nihče "ne more videti", "noben jih ne mara", "vse se jih izogibije" itd.

G. Truger nima nikake moralne pravice odevati se v haljo poštenjaka in kazati s prstom na druge, češ, glejte jih, lopove! To si lahko zapomni.

V svojem pismu tolmači radikalizem in išče poštenjakov v delavskem političnem gibanju in v unijah. Pravi, da je nekoč tudi on "tulil" v delavskem pokretu med Slovenci. Revež! Tulil je res in še "tuli" (njegov izraz, oprostite), toda ne v delavskem gibanju. G. Truger ni bil še nikdar član razredno orientirane delavske organizacije iz prepričanja, nego edino iz privatnih osebnih motivov. Delavsko gibanje in delavske liste je sovražil ko je "tulil še kot mladenič", in ga sovraži danes. Njegovo tarnanje, da ni poštenih voditeljev v unijah in v stavkah, je hinavsko. Kdor tega energičnega rojaka osebno dobro pozna, ve, da bi bile unije pod vodstvom tipov kakor je on še veliko slabše in stavke zavožene še predno se bi pričele.

Cemu je g. Truger sploh čutil potrebo napisati toliko strupenega hujskanja proti naselbini naprednih čikaških Slovencev radi enega rudnika v Idaho, s katerim nimajo ničesar opraviti? Kako to, da vidi v svojih bližnjih same zle duhove, ki so polni "velikomestne pokvarjenosti"? Ali jih sodi po sebi? —

Domovi veteranov v Washingtonu

Uprava mesta Washington je 21. julija izdala ukaz, da se morajo podreti vse kolibe, ki so jih zgradili veterani na praznih stavbiščih. Dohli so si starih peč, zabojev, opeke od podrtih etavb, in si zgradili cele vase, ki pa so po mnenju washingtonskega mestnega žefa "pega na lepoti glavne-ga mesta."

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

CANKARJEVE IN DRUGE KNJIGE

Pišite po cenik PROLETAREC

Reports and Comments

Depresija, socializem in zadrúžništvo

Cleveland, O. — Živimo v taki delavski depresiji, kakršne svet ne pomni. Vsi deli sveta jo čutijo. Ljudje iz delavskih in kmetijskih slojev so vseprek zelo obupani. Kamorkoli se človek obrne, povsod same tožbe in pritožbe čez slabe čase. Se zna, kadar se ničesar ne zasluži, je pomanjkanje nezgodno. Nephrenoma se sliši povpraševanje: kaj bo? tako bo? A nihče ne ve pravega odgovora. Na stotisoče je takih, ki so prišli ob vse svoje premoženje; med njimi so tudi taki, ki niso imeli le eno hišico in v morda poleg še tisočak ali dva, ampak so premgli od 50 tisoč do polmilijona. Tako veliki kapitalisti goitajo male kapitaliste.

Ko sem v teku zadnjih dvanajst let med našimi trgovci in takimi, ki so imeli nekaj premoženja, agitiral za pristop v socialistično stranko, se spominjam, da me je marsikateri nagal in mnogi so mi očitali, češ, kaj bo socializem, komunizem; to sta dve stranki, ki bi radi vzkrbel, da bi potem razdelili med vsakojake nemanice in delomrzneže. Vsa moja tol-

mačenja niso nič pomagala. No in danes? Ob vse so. Ne socializem, ne komunizem, ampak buržuazna, kapitalistična stranka, v katero so zaupali in jo skozi ves čas zvesto podpirali, ta jih je s svojo samogoltnostjo spravila ob vse.

Pravijo, da gre osel samo enkrat na led. V jeseni bodo volitve. Bomo videli, koliko resnice je na tem pregovoru. Ali se bo še kdo pustil variti voditeljem starih strank — vkljub vsem slabim izkušnjam? Ali bo še kdo podpiral korupcijo in krajdno ljudskega denarja? Edina stranka, ki ima vseskozi pošten, ljudskemu blagru odgovarjajoči program, je socialistična stranka. Njen kandidat je Norman Thomas; mož, ki je visoko izobražen, ki prav dobro razume današnji ekonomski položaj, ve kako je prišlo do depresije in kako se je je rešiti. On se bo držal programa socialistične stranke, ki zahteva, da služijo vsi naravni zakladi splošnemu ljudstvu, in ki zahteva za vse ljudi enake pravice. Do danes delavci in splošna delavska masa svojih pravic skoraj da še ne pozna.

Socializem, delavstvo in zadrúžništvo. Ali ni to v bistvu vse eno in isto? Jaz mislim, da je, in da bi moralo biti vse skupaj združeno. A do danes

tega ni ali pa prav v mali meri. Posebno tukaj v tej deželi smo delavci veliko grešili, ker nismo v večji meri ustanavljali in podpirali takih delavskih ustanov, ki služijo izključno delavstvu. Treba je le pravih vodstev in prave podlage. Kot se vidi, imamo Slovenci, še posebej pa Čehi in Finci še precej dobro razvito zadrúžništvo tukaj v Ameriki. V Clevelandu imamo Slovenci tri take zadrúžne prodajalne, ki smo jih zadnje čase popolnoma reorganizirali, tako da odgovarjajo razmeram. Imeli smo veliko kampanjo za nove odjemalce in kampanja se je izvrstno obnesla. Vabljeni so ostali sodrugi in delavci, da se nam pridružijo. V zadrúžništvu je naša moč. Ne podpirajmo verižnih trgovin, ker to so popolnoma kapitalistična podjetja, ki pomagajo spletati bič, da nas delavce in obrtnike tepé po hrbtu. Slovenska zadrúžna v Clevelandu, oziroma v Collinwoodu in Euclidu vas vabi, da postanete nje delničarji in odjemalci; če že ne delničarji, pa vsaj odjemalci. Kar se tiče mož, ki so v direktoriju tega podjetja, so sami skušeni možje. Posebno predsednik direktorija, Gorjanc, je popolnoma na svojem mestu. Marsikatero grenko požre, pa se tega ne vstraši in dela neprenehoma v korist zadrúžništvu. Tudi na sejah dobimo direktoriji večih malo popra, ako nismo zadosti delavni in agilni za zadrúžno; pa ker vidimo, da se to zgodi v dobrem namenu koristiti podjetju, ne zamerimo prav nič, ampak se skušamo poboljšati.

Zdaj pa še nekaj. Dne 31. julija priredi ta zadrúžna velik piknik, in sicer na prijaznih Gorškovihih farmah, v Noble, Ohio. To pa že vemo, da je na zadrúžniških prireditvah najboljša potrežba. Teliki, prešički in jančki se bodo pekli in dobro pečeni prodajali. Tudi srkali ga bomo kar po 35c. Isti dan se vrši tudi piknik Socialistične stranke Clevelanda in okolice na sosednjih Pintarjevih prostorih. Tako bomo torej lahko hodili eden k drugemu v vas. Le pridite!

A. Jankovich.

Imenik zastopnikov "Proletarca"

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarcu, prodajati Am. družinski koledar, brošure in knjige, naj piše upravnistvu, ki boposlalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dožnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za njegovo glasilo Proletarec.

Ako je ime kakega zastopnika v sledečem seznamu izpuščeno, naj nam sporoči pa bomo imenik radevolje popravili.

- CANADA.
Sudbury, Ont.: Frank Starc.
CALIFORNIA.
Los Angeles: Frank Novak.
COLORADO.
Crested Butte: Ant. Slobodnik.
Pueblo: Fr. Boltozar.
Someset: Anton Majnik.
Walsenburg in okolica: Frank L. Tomšič.
ILLINOIS.
Chicago: Frank Zaitz, Fr. Udovich, Anton Vičič, Charles Pogorelec, Anton Andrea.
Farmington: John Majdič.
Joliet: John Gerl.
La Salle: Frank Martinjak in Leo Zevnik, Peter Banich.
Mascoutah: John Biskar.
Oglesby: Frank Novak.
Panama: Andrew Elersich.
Peoria: Joseph Mrazar.
Springfield: Jos. Ovcina, John Goršek, Anton Per.
Virdon: Fr. Elersich.
Waukegan in North Chicago: Frances Zakovšek, Martin Judnich.
INDIANA.
Indianapolis: Frank Skufca.
KANSAS.
Arma: Anton Sular.
Gross: John Sular.
West Mineral: John Marolt.
MICHIGAN.
Detroit: R. Potočnik, Jos. Klarich, Peter Kisovec, Peter Benedit, Joe Aziček, Frank Cescar, John Zornik.
MISSOURI.
St. Louis: Anton Nabergoj.
MINNESOTA.
Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kohl.
Ely: John Teran.
MONTANA.
Red Lodge: K. Erznožnik.
NEW YORK.
Fly Creek: Mrs. Frank Trinkaus.
Gowanda: James Dekleva.
Little Falls: Frank Gregorin, Fr. Petaus.
Seward: Frank Žagar.
OHIO.
Akron: John Slanovec, Leo Bregar.
Bridgeport: Jos. Snoy.
Barberton: John Jankovich.
Canton: Peter Chufar.
Cleveland: John Krelbel, Anton Jankovich.
Conneaut: Joseph Sedmak.
Giarard: John Kosin, John Tancek, Anton Dobrovolc.
Glencoe: Albina Kravanja.
Kenmore: Joseph Jerab.
Lisbon: J. Bergant.
Waynard: Andy Zlatoper.
Piney Fork: Nace Zlembergar.
Powhatan Point: Anton Vehar.
Newburgh: Jos. Lever.
Niles: John Plahtar.
Warren: Eugene Mikuš.

PIŠITE UPRAVNIŠTVU!

Ako je v vašem imenu in naslovu, ki je prilepljen na listu, pomota, ali če se kakšna številka izgubi, ali če ste dobili slučajno kak tiskovno pokvarjen izvod, nam sporočite v pismu ali dopisnici, da pomoto popravimo, oziroma, da vam pošljemo drugo številko lista. Naša želja je naročnikom ustrežati. Od njih pa pričakujemo, da nam vse morebitne pomankljivosti glede lista sproti sporoče.

Norman Thomas

has just written another book which you must read

AS I SEE IT

173 pp. BLUE CLOTH \$2.00

Sent postpaid from Socialist party, 549 RANDOLPH ST. CHICAGO

Socialist Party Picnic in Cleveland Sunday

The Socialist party of Cleveland is giving a picnic Sunday, July 31, at Pintar's Farm to which all members, their friends, and Socialist sympathizers are cordially invited. The admission tickets are only a dime while at other times they were a quarter. A radio will be given away at this picnic and the net proceeds made will go to the campaign fund of the Socialist party. To get to Pintar's Farm, take a St. Clair-London Rd., car to the end of the line where a truck will take you free of charge to the picnic grounds.

Christine Elersich, Cleveland, O.

Interviews in Reading, Pa.

On Sunday, July 17, the Westmoreland County Socialists met at the regular meeting place in Greensburgh. The same ever-faithful comrades were present. This group does the major part of the work for the movement. Final plans for our annual picnic were made and delegates to the state Socialist convention gave their reports.

The picnic that will be sponsored by the Westmoreland County Socialists will be held on Sunday, August 21, at Tait's Grove on Route 119 between Greensburgh and Scottsdale. This picnic, as usual, is anticipated by all Socialists and sympathizers with pleasure. At least five speakers will address the crowd, so let's all plan to be there. I especially urge the Slovene youth to attend this picnic so that you may have a better conception of Socialism and why there is no need of another third party and the necessity of building up our movement—the Socialist party.

The memories of my trip to Reading still linger in my mind. It was there that I got the opportunity to speak over the microphone and interviewed various people among them; comrade Hoopes and Wilson, state legislators, Henry Stump, ex-mayor of Reading, and a member of the Bonus Expedition Force from Washington, D. C. I enjoyed interviewing the Socialists as they were eager to give me all information I desired.

Comrade Stump was all chuckles and smiles as he talked about the Socialist administration of Reading in his Pennsylvania Dutch fashion. Through his courtesy I got much information and written material on Reading and about their struggle with the Fusionists, the Republican and Democratic Parties, Incorporated. He said, "We ruled the city from the standpoint of human rights and not property rights."

Here are just a few facts about Reading when it had a Socialist administration. 1. The Water Department was considered 99% efficient by the Underwriters Association. 2. Reading received a diploma for efficiency in Health from the National Chamber of Commerce. 3. In 1932 Reading ranked second in the Health contest which enveloped all cities with a population of 100,000 or above. 4. In a contest in 1931 Reading received honors for having made the most progress in Recreation (playgrounds, parks, etc.).

The ex-mayor, comrade Stump, told me that he tied 13 knots (united in marriage) and the 13th knot slipped. That he released prisoners from the city prison on holidays and that for the first time in the history of Reading strikers were protected. The policemen were used to protect the strikers and strikebreakers with guns were put in jail. Comrade Stump possesses a wonderful personality and is indeed an interesting character.

Comrades Hoopes and Wilson are true representatives of the people and true Socialists. Comrade Hoopes is a fearless worker and speaker in the House of Representatives. He is a young man full of ambition and desire to promote our cause. We Pennsylvanians can be proud of our two Socialist legislators and because we have only two, we crusaders were given only one hour for the hearing in the afternoon of Wednesday, July 6.

The Bonus army man gave me the impression that he has never read much and never cared to know much about politics. He said, "We thought we were fighting for our country but now we found out that we were fighting for these rich guys. These rich hams put all the money in their own pocket and don't wanna give us any bonus. And you know why all those yachts are at the shore near Washington?" he postulated. "If anything starts up all these rich guys

are ready to get out of this country," he concluded.

According to his talk there is no disease ravaging the camps and that in the 17 camps there are about 75,000 men in Washington, D. C. This shows that his report is very unreliable. Upon being asked about comrade Thomas' speech, he said, "The boys are right with him." Before I departed I told him that the Socialists knew in 1917 that the men were fighting for the capitalists. That Debs was put in jail for being against war. I told him that I was glad that he had come to the conclusion that wars are waged for the capitalists. Thus ended the talk with the Hero of 1917 and the Hero of 1932.

Whenever you go to Reading, Pa., don't forget to experience "the pause that refreshes" at Jimmy Maurers confectionary. It's the best one in Reading. Jane Fradel, Latrobe, Pa.

What's Doing in Detroit

On Saturday, July 9, the stockholders of the Slovene National Home of Detroit voted 333 for, and I against building the new proposed home. Plans and specifications are being made by R. Grosel of Cleveland, Ohio, a Slovene architect. Work on the building will be started in the near future. This home will be the most modern of its kind in USA. Many other Slovene homes have been looked at and all their mistakes were taken into consideration. When the next JSF convention is held in Detroit, the banquet will not have to be jammed like the last one. All Slovenes residing in Detroit are urged to give a helping hand so that the building will be completed for our fall activities.

Branch No. 114 JSF will hold a Moonlight Picnic Saturday, July 30, at Travnikar's Farm. The Young American Lodge cancelled their outing on that date and will attend the Moonlight Picnic.

The Ladies Club of the Slovene Home will hold a picnic on Sunday, August 7, at the same ground—Travnikar's Farm. The net proceeds of this affair will be for the benefit of the home.

Branch No. 115 JSF will hold an outing at the Huron River on Sunday, August 21. Everybody is welcome. There will be a barbecued pig and plenty of refreshments for all.

Much could be done here in regards to campaigning for our Socialist candidates for president and vice-president. One of the greatest draw backs is our club treasuries—they're all broke.

One can readily see after following up the recent conventions of the Republicans and Democrats that there is no difference between the two. They are the capitalist party no matter how you take it. The Democrats adopted the wet plank. What good is it when millions are starving and can't even buy bread. The Republicans adopted a plank, "wet on one side, dry on the other and dripping all over."

The English Socialist branch No. 1 of Detroit has again sent out a truck with organizers throughout Michigan to organize new locals. A previous trip proved very successful. Several new branches were organized: one of them composed of red blooded Indians.

While traveling through different cities I noticed many vacant lots plowed up for gardening. Some of the corporations have forced their employees to take tracts of land to cultivate and raise garden produce on ground that even weeds wouldn't grow. What will the farmer do, now that all the city folks are having their own gardens. Some of the employees took patches of ground not because they wanted to, but because rumors were spread that they would lose their jobs had they not done so. Some system! Andrew Grum Jr., Detroit, Mich.

Wrong Station

It was a lovely morning. The train stopped at a village station, and an enthusiastic tourist leaned out of the car window. "Isn't this exhilarating?" he exclaimed as he rubbed his hands. "No, it ain't," replied a passing porter, "it's Jonesville."

Misunderstanding

"Wille," said his mother, "I wish you would run across the street and see how old Mrs. Brown is this morning." "Yes'm," replied Willie. A few minutes later he returned and reported: "Mrs. Brown says it's none of your business how old she is."

YPSL State Conference — James Maurer to Speak in Johnstown

On our way to the Ypsel state conference held in Reading July 2, 3 and 4, we stopped in Harrisburg and went through the capitol which is a beautiful building. We arrived in Reading Friday and stayed there over night. Saturday morning we left for the Socialist park in Sinking Springs where the YPSL conference and the state convention of the Socialist party was held. This park belongs to the Socialist party of Reading. It is very beautiful and large crowds gather there daily.

At the YPSL conference, eight circles were represented with delegates. They are as follows: Reading, Pittsburgh, Philadelphia, Black Lick, New Castle, Allen Town, Fayette City and Johnstown. There were a number of active members of the different Ypsel groups also present.

Our first session took place Saturday night. Different committees were elected, each consisting of five members. The English Section of branch No. 5 was represented on three of these committees. After the session some of the delegates attended the weiner roast given by the Reading Ypsels while others went to the dance which was held in the large pavilion. On the afternoon of July 3, we had the reports of the different committees. In the evening a banquet was held in honor of comrade James H. Maurer. After the banquet we were entertained by the Reading gymnastic club and also saw a play, "The Second Story Man" written by Upton Sinclair. We were also shown moving pictures of the Labor olympics in Vienna. On July 4, our last session, delegates to attend the National YPSL Convention held in Cleveland July 23 and 24, and the state executive committee were elected. One delegate from each city was elected. This finished up our stay at the Socialist park and we left that afternoon for home. On our way we stopped at the Battlefield in Gettysburg.

Branch No. 5 JSF will sponsor a mass-meeting on Sunday, August 7, at the Moose Temple in Johnstown with James H. Maurer as the main speaker. There will also be other speakers; one of them from the YPSL to help organize the first Ypsel circle in Johnstown. Watch this paper for further announcements. Ruth Zabrie, Parkhill, Pa.

A Frightful Condition

I passed the Crawford county jail the other morning just as the boys were climbing on a highway truck to go out on the roads and do their bit for the state in penance for their alleged crimes. They looked pretty well fed and happy, after a fashion. Across the street stood a couple of poorly dressed men, aged about 50 or thereabouts, judging from the graying hairs visible under their hats. It was apparent that they were men who had worked for a living. They looked with a sort of envy at the well-fed prisoners. Just as I passed one of them said to his buddy: "I guess I'll bust out a window or somethin' and then we can get a place to sleep and somethin' to eat. I sure am tired lookin' for a job." —Fred Warren.

Twenty "little blue books" by leading Socialists on twenty phases of socialist thought and action

The LITTLE LIBRARY of SOCIALISM ONLY \$1.00!

- Socialism and the Farmer's Problem..... ALGERNON LEE
- Socialism and Culture .. UPTON SINCLAIR
- Why I Am A Socialist .. HEYWOOD BROWN
- Socialism and the City .. Mayor DANIEL W. HOAN
- Will Socialism End The Evil of War? .. DEVERE ALLEN
- Pioneers of Socialism .. McALISTER COLEMAN
- Incentives Under Socialism .. G. D. H. COLE
- Socialism and the Trade Unions .. JAMES ONEAL
- Current Objections to Socialism Answered .. JOHN M. WORK
- The Socialist Goal .. FRED HENDERSON
- The Betrayal of the Workless .. McALISTER COLEMAN
- Can Socialism Prevail in America? .. JAMES ONEAL
- Forces Making for Socialism .. PAUL BLANSHARD
- Organizing the World for Socialism .. CLARENCE SENIOR
- Socialism and the Individual .. NORMAN THOMAS
- Socialism and Women .. MARION PHILLIPS
- The Practical Accomplishments of Socialism .. MORRIS HILQUITT and NATHAN FINE
- The Practical Program of Socialism .. HARRY W. LAIDLER
- The Political Philosophy of Socialism .. MORRIS HILQUITT
- Socialism and Communism .. NORMAN ANGELL

ORDER FROM:

PROLETAREC (BOOK DEPARTMENT) 3639 W. 26th STREET CHICAGO, ILL.

Now Let the Grouchers Make Good

Congress has adjourned. The members are more interested in going back home and getting themselves re-elected than in saving the country.

Six months or so ago, they weren't going to pass any relief bill at all. The deepening depression pried them out of that attitude—but not very far. The bill they passed is woefully inadequate to meet the situation. It will save some people from starving! no doubt about that; but it does not provide for any great plan of public works to give jobs to the jobless. It continues the relief for those in distress at the top, mainly.

This is natural enough, considering the Republican and Democratic make-up of congress. It is altogether natural, since those two parties are owned by big business, that their members of congress should be more concerned about a railroad in distress, or an insurance company in distress, or a bank in distress, than a working man in distress. The distress of some of the companies is very real, and we sympathize with them, but our first and foremost sympathy goes to the workers and their families who do not have any influential friends or any credit or anywhere to turn for help.

A program of public works, affording jobs for these distressed workers, would give them purchasing power. It would really start up business, and the benefits would very soon filter through to the distressed companies at the top.

Now that congress has adjourned, those big business men who professed to believe that congress alone was standing in the way of a return of confidence will have a chance to make good on their claim. It is our opinion that they professed that belief merely as one method of discrediting democracy and preparing the way for Fascism; but, now that congress is "out of the way", we ask them to see to it that there is an upturn in the depression and that the wheels of industry being to hum once more and call in the droves of unemployed and give them jobs.

And we ask the voters to vote against the continuance of a social system in which the coming of a drastic depression every few years is inevitable. We can just as well, by using a little common sense, have a social system in which prosperity will be universal and permanent.—The Milwaukee Leader.

Inadequate Relief

Characteristically wrong about relief are both the old parties and their quarreling leaders, President Hoover and Speaker Garner. The amount they have agreed on is desperately inadequate in a nation where city relief is nearly exhausted and there are 12,000,000 unemployed. The kind of work we need is public, not private. Hoover is right about not lending money to private profit seekers who can't borrow at the bank, but he is overoptimistic about his bank and railroad friends. He is wrong in not knowing that what we must do is: (1) Subsidize consumption. Then natural demand will start up production. Subsidizing consumption means immediate federal relief on a large scale. A nation which has given so many tariff doles ought not to be so afraid of help to hungry men. (2) Start worth while remunerative work on a large scale under public ownership and control. Housing and reforestation are two ways to add to the social wealth and put men to work.—Norman Thomas.

Rather Late

On account of the large number of bank failures, there is much talk of a law for the guaranty of bank deposits. Plans are proposed, and plans are opposed. The opponents say that such a law would merely result in unsound banking. Supposedly the banking which has resulted in thousands of failures has been, from their point of view, sound.

Some years ago, it might have been a good thing to have a law requiring banks to pay a percentage into a guarantee fund for the safety of depositors. To do it now would, so far as several thousand banks are concerned, be like locking the barn after the horse is stolen. It might be valuable as to the rest, but isn't it rather late in the day to embark upon such a makeshift?

Banking is surely a public utility if there ever was one, and it is time the public was waking up to that fact and becoming the owner of the banking business. The Socialist national platform declares in favor of such ownership.

The ignorant working man who supports a capitalist party forges his own fetters, and is the unconscious author of his own misery.

SEARCHLIGHT

By DONALD LOTRICH

Germany has come to the crossroads. The next turn may prove to be the fatal one. Will it remain a republic or will it go back to a monarchical form of government? Since Fascism is working hand in hand with the monarchists these are the only two possibilities. We hope that the workers will insist on remaining an outright republic. We hope that they will not be fooled by the loud and exaggerated fascist talk. We who are interested even though we are distant cannot understand the turn of events in Germany. For instance we cannot understand how Hitler sprang fame like mushrooms after a fall rain. Yet, if we compare Germany to our U. S. A. and view the lack of interest, care and class consciousness of the American workers we can understand why some Moses can come along and bluff the workers into a riled army of wind. This indifference has served as a lash to whip many a thoughtless worker into submission.

No better an anecdote could be found than that some 220 new clubs of the Socialist Party have been formed in this country this year and that organizational work is progressing more rapidly than ever before. This will bring the people out of the stupor and educate them and teach them the needs of the workers and now to acquire those needs. With a good strong Socialist Party standing unflinchingly for democracy and workers rights those in power will be less subtle to apply the tight reigns of power. With 220 new schools teaching the gospel of freedom and emancipation we can hope to give a severe jolt to those who proclaim their sovereignty over the land and the beings upon it. Hasten the day of reckoning by doing your bit now before it is too late.

Socialist Club No. 1 JSF held its regular monthly meeting last Friday. Our secretary made a semi-annual report which showed that we have contributed about \$400.00 to the various agitational and campaign funds during this period. We have been as liberal as possible with our funds but we must replenish our treasury and exert more energy in the work of our club. Several of our members have petitions for signatures and some are meeting no resistance while others run into antagonistic citizens who cause them trouble and worry. A review of the Mooney Billings case was made after the meeting by the writer.

I have just finished reading Louis Adamic's "Dynamite". The book is very interesting except that it seems to me he was considerably swayed by his I. W. W. ideas. He has lack of knowledge of the Socialist movement and also the Communist movement and his prophecy of the extent of Communist possibilities in this country. It may be that my Socialist affiliations and convictions make my report somewhat partial yet in "Dynamite" the Socialist tendency was avoided as much as possible. The entire book is a review of the struggle of the underdog and the unavoidable conflict between capital and labor. The young folks especially should read the book because it will bring them knowledge of all the most bitterly contested battles. He

The Federal Tax Law

The tax bill does not balance the budget, even omitting all provision for unemployment relief. To balance the budget requires economies which congress has not the courage or capacity to make. Tariff schedules have no business in the tax bill and are likely to provoke reprisals that will make our trade situation worse and help induce other American industries to open plants in foreign countries.

For this and others reasons, the bill on which congress has worked so long is a characteristic capitalist bi-partisan mess, the main purpose of which is to let the income-tax-paying group off as easily as possible, and the only praise for which is that it might have been worse.

The relief bills, most of them, are equally bad. They come too late to be of the service that they might have been earlier, and they never would have been much good. As Will Rogers said, these bills represent for the most part an effort of the old parties to reach into their bags and dust off some of their old promises in time for the campaign.

—Norman Thomas.

places the long history of labors endeavors to attain for-themselves better working and living conditions in a very concise form. It is a review of historical labor events which every student of economics should read and study and learn. Some of Adamic's personal opinions expressed in the book might be questioned. Indeed, some of his singular reviews would not answer for the masses as a whole, but, in general, "Dynamite" is a good book, easily read and understood holding the readers interest to the subject matter throughout.—I can add that the book can be purchased at the Proletarec Library.

Sometimes people are inclined to feel that the American Socialist movement is too foreign, that is, the governing body and for that matter even the mass of membership is of foreign decent and with their foreign accent hinder the progress of the Socialist movement in America. Such a feeling is especially prevalent at banquets, rallies, etc. We Socialists think nothing of it because we are intelligent enough to understand. We also know that there would be little if not to the Socialist movement were it not for the foreign elements that comprise its membership. Yet, we are told, why don't you put some one at the head who wouldn't have the accent who would however, satisfy both those in and out of the movement. It seems to me that such a sentiment prevailed at the last National Convention of the Party where Comrades Hilquit and Hoan were nominees for the chairmanship of the Party and where a lot of animosity was aroused because of Hoan's acceptance of the nomination. No doubt, from the standpoint of reaching the American workers Hoan would be just the man these people who are inclined to be opposed to foreign accents, want. Yet what Hilquit loses because of his accent he more than makes up with his brilliance.

I wanted to continue with a short review of the debate on "Should the workers form a party of their own?" in which Hilquit participated and show how well he upset such a sturdy Federationist as Matthew Woll. We'll have to leave that for another issue.

We are going to another picnic Sunday July 31 and we hope that we are going to find many of our friends there. It's the postponed affair of the Chicago District Federation of SNPJ at Red Gate Picnic Grove in Willow Springs.

Our Doings Here and There

By JOHN RAK

Three new charters and 62 applications for membership were approved at the Cook county delegate monthly meeting last week. Comrade Dreifuss, county secretary, reported that fifteen open air meetings are held each week and a greater demand for speakers is received at the office. These encouraging signs show that the Socialist party is not only at work, but that it's getting some where. Let's fall in line, comrades, and all do our share.

One new member was accepted at the last meeting of branch No. 1. A weekly bundle order of 100 copies of "America For All", a campaign publication published by the National office of the Socialist party, to be sold and distributed was ordered. Comrades having time for such work should come to the office of Proletarec, take these copies and distribute them in their neighborhoods. Delegates to the Illinois State convention of the Socialist party to be held in Springfield, July 31 are comrades Chas. Pogorelec and yours truly. After the business session, comrade Lotrich reviewed the Mooney and Billings case. The meeting was fairly well attended.

In Cleveland, Ohio, the Socialist party will sponsor a picnic Sunday, July 31, at Pintar's Farm. Comrade Christine Elersich in an article on page 7 writes more about this affair, also about the transportation and how to get there. The proceeds of this affair will go to the Socialist party campaign fund, she says.

On Sunday, July 31, the SNPJ Federation of Chicago will hold its annual picnic at Stezinar's Grove in Willow Springs. Transportation worries should not keep anyone from attending this picnic as trucks

will leave from the SNPJ Hall at different hours. In the dance pavilion Johnny Kochevar's orchestra promises everybody a real swing. Baseball games have been arranged between some out-of-town team and the Pioneer lodge players. The admission tickets are 25c in advance and 40c at the gate giving the bearer a chance on the three gate prizes to be given away.

Our Detroit comrades will be out for a good time Saturday night, July 30, at Travnikar's Farm where a Moonlight picnic of branch No. 114 will be held. There may not be a full moon that night, but that's not going to spoil a good time for anyone.

A mass-meeting has been arranged by branch No. 5 of Johnstown at which comrade James H. Maurer, Socialist candidate for vice president, will speak. The meeting will be held at 2 P. M. on Sunday, August 7, at the Moose Temple. Slovenes in Johnstown and nearby vicinities are urged to keep this date in mind and invite their friends to join them in hearing one of the best speakers of the Socialist party.

The result of a mass-meeting held in Euclid, Ohio, last week is, another branch organized. Comrade John Rome of 19602 Chickasaw Ave., is the secretary. This news was received from comrade Barbich, who in an article also writes about different activities that are being held in Cleveland.

Corruption

A small boy called on a doctor one evening. "Say, Doc, I guess I have the measles," he said, "but I can't keep it quiet." The doctor looked puzzled. "Aw, get wise, Doc," suggested the small boy. "What'll ya gimme to go to school and scatter it among all the kids?"

War As The Way Out

Capitalism in its search for new markets aided by munition firms, with their subsidization of the press and patriotic societies, leads logically to war. Further in a period of widespread unemployment the resistance of people to war is weakened by the hope that they will be able to get jobs while somebody else takes the risk of being shot to pieces. This explains why to-day some people are heard saying that a war will take us out of the present depression.

The World War cost 330 billion dollars. There were 37 million casualties, and in addition 100 million people died of starvation or disease. In other words the last war resulted in the death of more people than are living to-day in the whole of the United States while the money spent, if used sensibly, could remove the slums in all the industrial countries of the world, raise the living standard of everybody and give work to all. Such could be the reward of intelligent, social action. On the other hand, the relief to the unemployed which a war might give would only be temporary and after the war the same problems would reappear in an aggravated form.

Even more important that this is the question whether there will be anything left after another war. One has but to read the statements, not of pacifists, but of military experts to be convinced that horrible and destructive as the last war was, it will be little more than a Sunday School picnic compared to the slaughter which another war between great powers will entail.

People do not seem to realize that thirteen years have passed since the last war, and that these years have seen a development in the machinery of destruction at the same pace as the development of other lines of endeavor. The newest rifles about equal the efficiency of machine guns in the last war. Planes carrying disease germs can spread them over enemy countries; and supplied with suitable gases or explosives can wipe out entire armies or cities in a few hours. In the next war the only people who will have a chance of surviving will be the men in the planes.

Under such circumstances to talk of war as a way out of hard times and unemployment is to rave insanely. The people of all countries must learn that the path of salvation lies not thru war and destruction but rather thru intelligent thought and action which will bring all forces of nature to benefit mankind and of using man's genius to the work of supplying the inhabitants of this globe with all the material necessities of life and happiness.—A. H. K.

Child Workers

A few years ago when an amendment to the federal constitution was proposed to outlaw child labor, the United States Chamber of Commerce led the opposition to its adoption, and a majority of the metropolitan newspapers joined wholeheartedly in defeating the amendment.

Organized Labor carried the brunt of that campaign to liberate thousands of little children from the shackles of industrialism.

Organized Labor made no apology for its championship of the rights of children. Labor has always fought against oppression, and it has always affirmed that education is the one sure antidote of all political and economic injustice. It has championed free schools from its inception, and it has insisted that the rights of all children be held inviolate.

Had the nation listened to the voice of Organized Labor when the anti-child labor amendment was before the various state legislatures, the 1931 report of the Federal Census Bureau would not reveal the fact that 700,000 children from 10 to 15 years of age, inclusive, were laboring in the sweatshops of America in 1930. It would not show that about 230,000 of these child slaves were 13 years of age or under. Nor would the federal records show that more than 1,330,000 children 7 to 15 years of age, inclusive, did not attend any school in 1930.

The shameful facts revealed in the census report concern conditions existing on December 25, 1930. One can imagine what the record for 1931 and 1932 will reveal. Hundreds of shops in the east are almost entirely manned by little ones. They never strike, and when one breaks under the yoke—there are thousands of other children available. Blanket insurance covers their lives, and the value of a child's life is less than \$300.

Industrialism is cruel at all times; it is more so in times like these, and to the eternal shame of American manhood we have permitted the enslavement of thousands of little tots to glorify the golden calf of capitalism.

And Hoover fed the babies of Belgium—Minnesota Union Advocate.

Government Spending

Government spending comes in for continual denunciation by the capitalist press and the spokesmen of big business.

They do not tell how the expenses of government, national, state and local, could be cut down materially. Neither do they tell how the incomes of these bodies could be increased in ways that would not hurt anyone. They just take it out in destructive knocking.

That doesn't get us anywhere. What we need is constructive thought and action.

The governments, all along the line, should not merely spend money—they should make money also. They should go into business—own industries and operate them.

Then they would have the profits from these businesses, and would have plenty of funds without levying high taxes.

The same papers and spokesmen who denounce government spending are always arrayed against the public owning anything that pays. They think it is right for the public to own things that do not bring in an income—such as streets, sidewalks, public schools, fire departments, and the like—but they money, which can't be done. And they strenuously want the public to run these things without spending oppose the public owning things that pay.

This is inconsistent. They should either shut up about government spending, or else help to put the public in possession of industries that bring in an income.—The Milwaukee Leader.

People often will give three cheers for something they wouldn't give anything else for.

